

WADVAARDERS BE RICHTEN

- ◆ MIJN 'KEUKENTAFEL GESPREK'
- ◆ CITIZEN SCIENCE
- ◆ FOTOGRAFEREN OP HET WAD
- ◆ VERSLAG WADVAARDERSDAG
- ◆ MORFOLOGIE OOSTELIJK WAD
- ◆ GETIJDEN THEATER

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

WADVAARDERS

WADVAARDERS VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN

foto S. de Wite

Vooraf

Samenwerking

Het gesprek aan de keukentafel

Aan de keukentafel werd vroeger gesproken over het weer, de vangst en wie de koffie inschenkt. Met de 'Waddenkaart op tafel', noemden wij dat keukentafel-gesprek. Tegenwoordig heet het een 'startersgesprek'. Het klinkt alsof je met een laptop moet aanschuiven, maar de essentie blijft hetzelfde: samen plannen maken en koers bepalen.

En koers is er genoeg te bepalen. Niet alleen van je schip, maar ook van het beleid. Vanaf dit voorjaar werken we samen met veel nieuwe spelers. Met het beleid van het nieuwe kabinet rond het behoud van de Waddenzee staat er veel op het spel. Beschermen wat kwetsbaar is en benutten wat mogelijk is. Het Watersportverbond pleit voor duidelijke, vrijwillige gedragscodes om te zorgen voor de natuur én ruimte te behouden om te varen. De Erecode voor Wadliefhebbers wordt als goed voorbeeld gezien. In het speelveld zien we een bijzondere combinatie: Tjeerd de Groot sinds september 2025 voorzitter BBZ (Bruine Vloot) én sinds maart 2026 daarnaast ook interim-directeur van de Waddenvereniging. Twee petten, één hoofd, en hopelijk één gedeelde ambitie: een toekomstbestendige Waddenzee waar natuur en gebruikers hun plek hebben.

Met zoveel nieuwe spelers aan tafel is samenwerking belangrijker dan ooit!

Kan doorvaart in bepaalde gebieden voor de recreatievaart worden toegestaan? Vaak wel. Dat vragen we niet om dwars te liggen, maar omdat onderzoek laat zien dat de kalme recreatievaart rust en natuurherstel niet verstoort, als men zich houdt aan de Erecode voor wadliefhebbers. Want wie van het Wad houdt, weet dat stilte soms de krachtigste beweging is.

Laten we het 'gesprek' vooral blijven voeren – gewoon, aan de keukentafel.

Een nieuw vaarseizoen, maar niet zonder zorgen

Het voorjaar dient zich weer aan. De dagen worden langer, het licht verandert en bij veel wadvaarders begint het alweer te kriebelen. Boten worden nagekeken, winterzeilen verwisseld en in gedachten varen we de eerste geul alweer uit. Het blijft een bijzonder moment: het besef dat een nieuw seizoen op de Waddenzee begint.

Tegelijk leven we in roerige tijden. De geopolitieke spanningen in de wereld zijn voelbaar, ook dichterbij huis. Defensie kijkt opnieuw naar het gebruik van ruimte op zee en in de kustzone. Daarnaast neemt de druk op de Waddenzee op allerlei manieren toe: nieuwe kabelverbindingen voor de energietransitie, infrastructurele ingrepen en andere activiteiten die hun plek moeten vinden in een gebied dat al intensief wordt gebruikt.

Voor ons als wadvaarders blijft één uitgangspunt overeind: de natuur staat op de eerste plaats. Juist daarom blijven wij benadrukken dat wadvaren een vorm van recreatief medegebruik is die bij uitstek past bij dit gebied. Wij bewegen ons langzaam, vaak zeilend, en zoeken rust en ruimte. Daarmee zijn wadvaarders in zekere zin ook ambassadeurs van het gebied. Wij hebben er immers direct belang bij dat de Waddenzee mooi, stil en bijzonder blijft.

Als vereniging proberen we steeds opnieuw het goede voorbeeld te geven. Het recente zeehondenonderzoek, waaraan veel leden hebben bijgedragen, laat dat mooi zien. Niet om onszelf op de borst te kloppen, maar om te laten zien dat wadvaarders verantwoordelijkheid willen nemen voor het gebied waar we zo van houden. In datzelfde licht werken we momenteel aan een breed overleg: het Pact van Rede 3.0. Daarmee laten we zien dat we niet wachten op regels van buitenaf, maar zélf willen meedenken over waar beperkingen nodig zijn en hoe we daar verstandig mee

INHOUD

omgaan. Begrip voor bescherming hoort immers bij verantwoord wadvaren.

Toch maak ik mij zorgen over een andere ontwikkeling. In veel beleidsprocessen rond natuur en bescherming domineren steeds vaker bureaucratische benaderingen. Complexe regels, ambtelijke procedures en strakke deadlines zorgen ervoor dat participatie soms verwordt tot een formaliteit. En eigenlijk zonder dat wij als kennishouders van het Wad worden geraadpleegd. Voor een kleine, natuurminnende sector als de wadvaarders bestaat het risico dat wij op één hoop worden gegooid met activiteiten die daadwerkelijk grote verstoring veroorzaken. Dat is precies de verkeerde richting.

Wij ondersteunen uitbreiding van een effectieve handhaving volledig, zeker wanneer die zich richt op gedrag dat echt schadelijk is voor natuur en rust. Onze Erecode is daar al jarenlang een goed voorbeeld van: sturen op gedrag, verantwoordelijkheid nemen en elkaar aanspreken.

Natuurbescherming wordt sterker wanneer betrokken gebruikers actief worden meegenomen in denken én handelen. Niet als formaliteit, maar als echte samenwerking. Want waar begrip groeit, ontstaat meestal ook betere regelgeving en planvorming.

Uiteindelijk willen we allemaal hetzelfde: dat de Waddenzee een uniek, rustig en levend gebied blijft, ook voor de generaties na ons.

Hans Danel, voorzitter

**WADVAARDERS
BERICHTEN**
Inleverdatum
kopij

Kopij voor Berichten voorjaar 2026 uiterlijk
6 september naar de redactie:
berichten@wadvaarders.nl

4 Mijn 'keukentafel' gesprek

Hans Wentzel verteld over zijn poging om na een startersgesprek een Wadvaarderstocht mee te varen

5 Nieuw in QuickTide, verbeterde stroomkaarten

Door Wim Blankenstijn

6 Citizens Science

Een initiatief dat wadvaarders vraagt om meldingen te doen ten behoeve van onderzoek, door Robbert van der Eijk

8 Fotograferen op het Wad

Lex van Gijsel geeft wat aanwijzingen voor het maken van aansprekende foto's

11 Wad zie ik

Flora, fauna of objecten die je tegen kunt komen op het Wad

12 Onze vaarwegbeheerders

Een gesprek met Johan Pennings en Benno Beimers over hun werk bij RWS door Wim Blankenstijn

13 Websites Duitse wadden

Wim Blankenstijn beschrijft twee interessante websites voor wadvaarders

14 Over landbuffels, zeehonden en Wadvaarders

Een verslag van de Wadvaardersdag door Anneke van Tricht

17 De erecode toegelicht

Speciale aandacht voor de Erecode door Robbert van der Eijk

18 Wadverdernog

Diverse wetenswaardigheden

22 Van de bestuurstafel

Ontwikkelingen in het bestuur

24 Samen werken aan schoner water

Een oproep om na te denken over anti-fouling door Noortje van Kempen

25 Boordbibliotheek

Door Elisabeth Spits

26 Afsluiting Lauwerszee, grote morfologische gevolgen

Jelle Mes licht toe hoe de morfologie van het oostelijk Wad verandert

30 Motorschepen

Noortje van Kempen laat schippers van wadvarende motorschepen aan het woord

34 Getijden-theater

Lex van Gijsel gaat in gesprek met de muzikant en theatermaker Matthijs Lievaart over zijn drijfveren

39 Erecode voor Wadvaarders

40 Achterlijker dan dwars

Verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden

Mijn 'keukentafel gesprek'

Sinds 2023 ben ik lid van de Wadvaarders, en een redelijk 'groentje' op de Wadden. Ik heb vorig jaar een 'keukentafel gesprek' gehad (tegenwoordig noemen we dat startersgesprek, red.) dat je kunt aanvragen om een geplande tocht door te spreken met een ervaren wadvaarder.

BE
RICH
TEN

Voorjaar
2024

Jaargang 35 nr 119

4

Er moet goed zicht zijn

De Zeilbroeders

Sinds 2023 ben ik lid van de Wadvaarders, en een redelijk 'groentje' op de Wadden. Ik heb vorig jaar een 'keukentafel gesprek' gehad (tegenwoordig noemen we dat startersgesprek, red.) dat je kunt aanvragen om een geplande tocht door te spreken met een ervaren wadvaarder.

Noortje verwees mij door naar Lex van Gijsel (coördinator startersgesprekken) naar wie ik mijn vaarplan heb opgestuurd. Hij heeft mij door alle beslissingen geleid, zoals waar je het beste je tijdstip kunt plannen,

etc. Gelukkig klopte de meeste berekeningen, maar vooral de tips die je alleen door ervaring leert, geven je de nodige rust. Ik vond het een heel waardevolle ervaring en ik voelde mij in goede, ervaren handen.

In de week van de tocht waren er weersvoorspellingen waarbij de regen met bakken uit de hemel zou komen met windkracht 7 over Friesland en de Wadden. Omdat ik nog niet zo ervaren ben, stel ik als grens 5 Bft en er moet goed zicht zijn. Omdat de timing veel te krap zou worden, heb ik het plan omgegooid.

Terschelling hebben we gehaald en zelfs via het Kimstergat. Door de sterke Noord-Wester was er forse opwaai en ondanks doortij stond er voldoende water om over het wantij heen te komen. We moesten wel op tijd weg, want de hoogwaterdeuren van Harlingen gingen om 07:00 uur dicht, dus vertrokken we in het donker om 06:00 uur. We waren niet alleen. Een stoet van gelijkgestemde zielen volgde en zo gingen we met een rijtje platbodems achter elkaar aan. Een geweldig gezicht. Sommige gingen rechtdoor richting Ameland en wij bakboord uit naar Terschelling. Klein stukje stroom tegen wind, ook leerzaam.

Dit jaar gaan we weer een poging wagen, dus Lex, maak de keukentafel maar weer leeg. Oh ja, het hoeft geen fysieke keukentafel te zijn. Het mag ook virtueel via een videogesprek. Bedankt Noortje en Lex.

“Het is best een stukje plannen

Nieuw in QuickTide: verbeterde stroomkaarten

Sinds enige tijd toonde QuickTide al de stroomkaarten van de Wadden. Ze zijn nu makkelijker geworden in het gebruik. Wat is er nieuw?

In de 2025-versie van QuickTide zaten al stroomkaarten. Sterker nog: je kreeg wel dertien stroomkaarten tegelijk in het kleine schermje; in stappen van een uur, oplopend van: zes uur voor hoogwater tot zes uur na hoogwater. Als extra luxe stond bij elk kaartje het tijdstip van geldigheid vermeld. Met wat op-en-neer schuiven en wat in- en uitzoomen vond je dan je informatie.

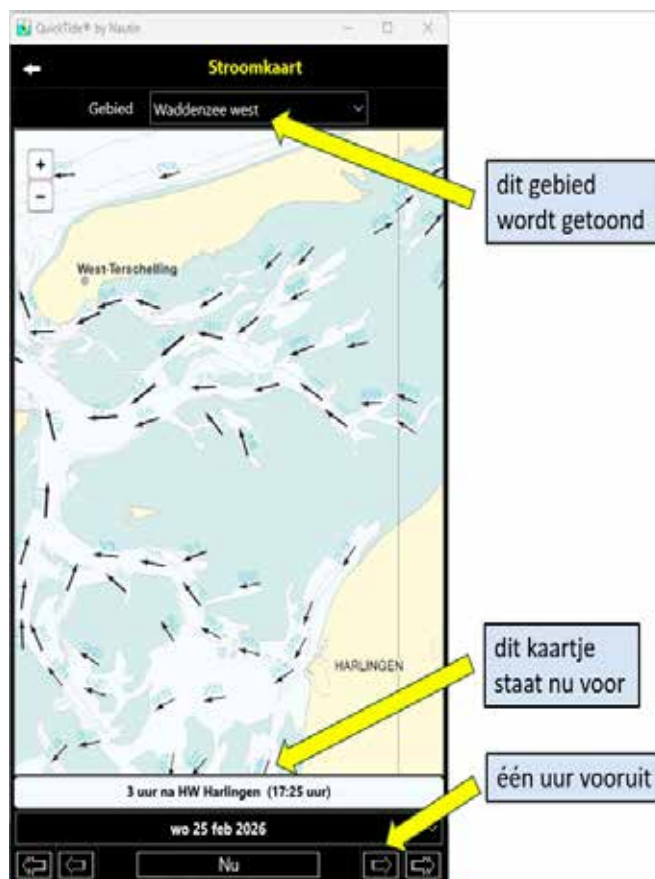
De 2026-versie van QuickTide is dit flink verbeterd. Wanneer je in het menu voor stroomkaarten kiest, dan verschijnt er nog maar één stroomkaart. Dat is de kaart met het stroombeeld zoals dat op dat moment geldt. Dat staat er ook onder vermeld. Kortom, je ziet meteen wat de huidige situatie is. Je kunt ook in- en uitzoomen en schuiven met de kaart, zodat je goed kunt zien waarin je geïnteresseerd bent. En het mooie is: die instelling van zoom en positie blijft bewaard.

Het echt mooie aan de nieuwe functionaliteit is dat je met de knoppen onder de kaart steeds een uur verder kunt klikken, of een uur terug. Je ziet het effect dan meteen: de stroompijltjes veranderen.

Dat is handig: als je van Harlingen naar de eilanden wilt, klik je op 'een uur verder' tot je ziet dat je stroom mee hebt

Dat is handig: als je van Harlingen naar de eilanden wilt, klik je op 'een uur verder' tot je ziet dat je stroom mee hebt. Dat is het moment dat je kunt vertrekken.

Wil je mooi op de kentering bij het zeegat zijn, dan klik je tot het tijdstip dat de stroom kentert. Dan is de vertrektijd uit Harlingen zo'n 2½ uur eerder. En, ook nieuw (!), deze truc kan je op elke gewenste datum uitvoeren.

Wat ook belangrijk is, als je deze functie eenmaal hebt gebruikt zijn alle stroomkaarten op je telefoon aanwezig. Ook als je geen internetverbinding meer hebt, kan je deze functie gewoon gebruiken.

Citizen Science

Wadvaarders brengen veel tijd door op de Waddenzee en zien onderweg vaak meer dan alleen water en zand. Die waarnemingen kunnen waardevol zijn voor onderzoekers die het gebied bestuderen. Daarom vragen onderzoekers de wadvaarders om hun waarnemingen te delen. Deze samenwerking tussen burgers en wetenschap staat bekend als 'Citizen Science' en speelt ook in het Waddengebied een groeiende rol.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

6

“Wadvaarders helpen bij onderzoek op het Wad

Op het Wad gaat het meestal om het doorgeven van waarnemingen die je varend of drooggefallen op het Wad doet. Bij een paar onderzoeken word je gevraagd gerichte activiteiten of waarnemingen te doen op een specifieke tijd of plaats.

Tijdens de herfstbijeenkomst in Lelystad werden al oproepen gedaan om waarnemingen door te geven voor onderzoeken van de Waddenvereniging en Rijkswaterstaat. Op de Wadvaardersdag was er ook een workshop over dit onderwerp, maar daar was helaas te weinig tijd om alle projecten uitgebreid te bespreken. Met dit artikel geven we alsnog een overzicht van lopende onderzoeken.

Waarom zou je aan een onderzoek meedoen?

Onderzoekers waarderen de bijdragen van wadvaarders enorm. Dankzij onze waarnemingen kunnen zij hun onderzoeksgebied en waarnemingsperiode aanzienlijk vergroten. Bovendien geven onze meldingen vaak extra informatie over de omstandigheden waarin dieren of planten worden gezien. Om de betrouwbaarheid van waarnemingen te vergroten, geven onderzoekers meestal precies aan welke gegevens ze nodig hebben. Soms gebruiken ze daarvoor een speciale app.

Voor Wadvaarders zelf heeft deelname ook voordelen. Het laat zien dat onze vereniging betrokken is bij het Waddengebied en verantwoordelijkheid neemt voor het gebied waarin we varen. In sommige gevallen hebben wadvaarders bovendien direct belang bij de uitkomsten van onderzoek. Extra gegevens kunnen bijvoorbeeld helpen om aan te tonen dat minder beperkende maatregelen in de Waddenzee mogelijk zijn.

Voor Wadvaarders heeft het voordelen

Waarnemingen zijn waardevol

... of een mosselbankje

Grofweg zijn er twee manieren waarop je een bijdrage aan een lopend onderzoek kunt leveren. Doorgeven van spontane waarnemingen ofwel meedoen aan een lopend onderzoek.

Spontane waarnemingen

De meest simpele is het doorgeven van spontane waarnemingen. Terwijl je op het Wad vaart of droog ligt, zie je iets dat het vermelden waard is; van een zeegrasveldje, een mosselbankje tot een overvliegende slechtvalk of lepelaar. Ook als je niet weet of er specifiek onderzoek naar wordt gedaan, is het waardevol om zulke waarnemingen te melden via de website waarneming.nl of via de app ObsMapp.

Lopende onderzoeken

Bijdragen aan lopende onderzoeken is iets ingewikkelder. Daar heb je je eerst voor aangemeld. Je krijgt dan specifieke instructies voor wat je moet doen en welke gegevens je moet doorgeven. Vaak moet je daarbij gebruik maken van een aparte app.

Bruinvissen

Sommige onderzoeken lopen al een aantal jaren en zijn soms van onderzoeksteam gewisseld. Zoals bijvoorbeeld de

onderzoeken naar bruinvissen, schelpdierbanken, zeegrasvelden en perenboomriffen.

Zo werd het onderzoek naar bruinvissen aanvankelijk gedaan door de mondiaal opererende stichting Rugvin. Vervolgens haakte de RUG en Rijkswaterstaat aan met dezelfde vraag om waarnemingen van bruinvissen te melden. In 2025 is een nieuw onderzoek gestart onder leiding van de Waddenvereniging. Onderdeel van het onderzoek is het plaatsen van onderwatermicrofoons om het komen en gaan van bruinvissen door de zeegaten te kunnen traceren.

Zeegras

Het onderzoek aan het herintroduceren van zeegras in de Nederlandse Waddenzee is door Rijkswaterstaat (RWS) overgenomen van de RUG. En ook het plaatsen en monitoren van perenboomriffen om het belang van harde substraten voor de biodiversiteit te onderzoeken, is door RWS overgenomen van o.a. het NIOZ.

Voor al deze onderzoeken geldt het eenvoudige verzoek om als je iets relevants waarneemt dat door te geven via de website waarneming.nl of de app ObsMapp. Hoe je dat precies kunt doen wordt stap-voor-stap uitgelegd

in een uitgebreide handleiding op de Wadvvaarders website. Met de QR-code bij dit artikel is het bestand direct te downloaden.

Archeologie

De stichting Maritieme Archeologie hoopt meldingen te krijgen op info@stichtingmaritiemearcheologie.nl als je op het Wad iets ziet liggen dat lijkt op restanten van vergane schepen of andere archeologische voorwerpen. En het liefst snel, want door het dynamische karakter van de Waddenzee is altijd kans dat zo'n voorwerp weer onder het zand verdwijnt.

Afgesproken deelname aan onderzoek

Een heel andere betrokkenheid van wadvvaarders speelt bij onderzoeken waarbij je je eerst moet opgeven of een aparte app moet downloaden. Bijvoorbeeld de droogval-app survey 123. Zowel RWS als de Wadvvaarders hebben belang bij een betrouwbaar overzicht van waar op het Wad wordt drooggevalen en wat de omstandigheden daarbij zijn. Een leuk onderzoek is EyeOnWater naar de kleur en kwaliteit van het water. Met een simpele app maak je met je mobiel een foto van het wateroppervlak en zoekt met de app op een kleurenstaalkaart de overeenkomende kleur van het water.

Tot slot

Wie wil meedoen aan een of meer van deze onderzoeken, moet natuurlijk weten hoe dat werkt. Daarom is er een uitgebreide handleiding gemaakt waarin per project wordt uitgelegd hoe je kunt deelnemen. In hetzelfde document vind je ook informatie over Survey123 app, ObsMapp en EyeOnWater. De handleiding is te downloaden via de QR-code.

Download meer info over Citizen Science

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

7

Fotograferen op het Wad

Wat ons als Wadvaarders bindt, is de liefde voor het Wad, de schoonheid van de natuur en de rust. Dat dat een band schept merk je duidelijk op een Wadvaardersdag of een najaarsbijeenkomst, in ieder geval zodra Wadvaarders elkaar tegenkomen. We hebben mooie verhalen te delen met elkaar. Vandaar dat wij, als redactie, graag verhalen van onze leden ontvangen over hun belevingen. Zie de oproep elders in dit blad (Wadverdernog). Maar één van de charmes van de Berichten is de luchtigheid van het blad, dat bereikt wordt met veel beeldmateriaal. Foto's horen er dus altijd bij.

Met regelmaat hoor je reacties op foto's zoals: "weer een wolkenlucht" of "weer een zonsondergang". Alsof er geen behoefte meer zou zijn aan deze platen. Maar is dat nou niet precies waarom we zo graag op het Wad varen? Vanwege de schoonheid van de natuur, het bewegende water, de fraaie luchten en zonsondergangen? Dus waarom zouden we daar geen foto's van blijven maken?

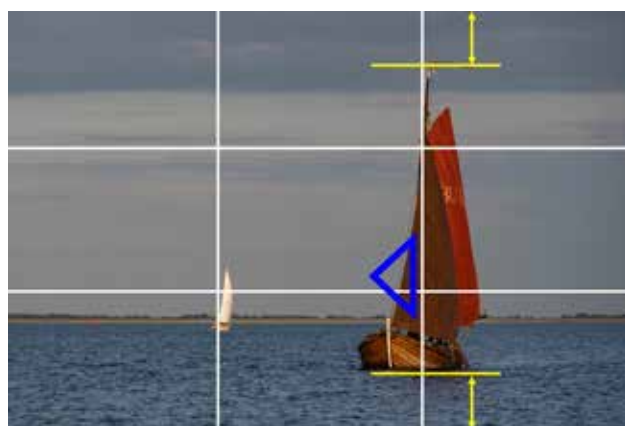
Dát is toch waarom we op het Wad varen?

Daarbij speelt de ene foto meer tot de verbeelding dan de andere. Waar zit het verschil? Hierbij enkele handreikingen voor het maken van mooie foto's.

Compositie - regel van derden

Het kiezen van de juiste compositie is verreweg het belangrijkste aandachtspunt voor een fraaie foto. Er zijn verschillende richtlijnen die je daarbij kunt volgen. Zoals we bij de getijden de regel van twaalf gebruiken, kent de compositieleer voor fotografie de regel van derden. Het verdeelt het beeldvlak zowel horizontaal als verticaal in drie gelijke delen waarbij je de horizon vaak op één van de twee horizontale hulplijnen legt. Welke je kiest is afhankelijk van de beeldinhoud. Moet de lucht prominent aanwezig zijn, plaats dan de horizon op de onderste hulplijn. Is het water van belang of is er een belangrijk onderwerp onder in beeld, een boot of een boei bijvoorbeeld, kies dan de bovenste derden-lijn.

Het hoofdonderwerp, dus het meest aandachttrekkende element, plaats je bij voorkeur op één van de verticale hulplijnen of zelfs op de kruispunten van de hulplijnen. Daarbij is het van belang dat de beweging van het onderwerp, zoals die van een boot, altijd 'naar binnen' toe gericht is. Dus een boot die naar links vaart, plaats je rechts in het beeld, en vice versa.

Regel van derden, vaarrichting en symmetrie

Maar vaak zijn er goede redenen om af te wijken van de richtlijnen, het zijn immers geen 'wetten'. In bijgaande foto, met de witte hulplijnen voor de regel van derden, worden zowel de richtlijnen als de afwijking daarvan geïllustreerd. De boot is geplaatst op de rechter hulplijn en vaart het beeld in, zie de blauwe pijl. Maar de uitzondering zit in de horizon die lager ligt dan de onderste hulplijn. De legitimatie hiervoor is de wens om

**BE
RICHTEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

8

de boot evenveel ruimte aan de bovenkant als aan de onderkant te geven (aangeduid met de gele lijnen).

In andere gevallen kan het ook heel goed werken om het hoofdonderwerp in het midden te plaatsen en te kiezen voor evenwicht en symmetrie. Dit werkt vooral goed als het onderwerp een groter deel van het beeld vult.

Foto E. de Jonge, evenwicht en symmetrie

Compositie - diepte en leading lines

Als het oog geleid wordt, vinden we de foto vaak prettig om naar te kijken. Wat het vaak goed doet, is om een object in de voorgrond te hebben. Dat kan een boei zijn, een schelp, een boot of een steiger. Het geeft diepte aan het beeld. In de voorbeeld foto trekken de mensen en hun schaduwen de eerste aandacht, onmiddellijk gevolgd door de boot als tweede object op de achtergrond.

Er is gekozen voor een horizon in het midden waarbij er veel ruimte is voor de mooie lucht. De mensen zijn geplaatst op ongeveer een-derde van de rechter zijkant, en de boot op een-derde van de linker zijkant, de regel van derden. Een alternatief zou zijn om iets in te zoomen waardoor de horizon op twee-derde van de onderkant komt te liggen. De mast moet natuurlijk wel vrij blijven van de bovenrand. De foto oogt iets intiemer en er is nog steeds voldoende plek voor de lucht. Beoordeel zelf maar wat je fraaiert vindt.

Om de geleiding van je oog door het beeld te versterken kun je zogenaamde 'leading lines' toepassen. Een lijn die je oog vrijwel automatisch volgt wanneer je de foto bekijkt. Zo word je vaak van voorgrond geleid naar een onderwerp op de achtergrond. De contrasten in de lucht, en daarmee ook in de weerspiegeling in het water, vormen lijnen die je onbewust waarneemt en leiden je oog naar de boot. De leading lines versterken de beweging door de foto.

Laat je oog leiden door toepassen van 'leading lines'

Foto MathijsWestra

Horizon op twee-derde van de onderkant

Leading lines hoeven overigens niet recht te zijn, dus een slingerende geul of slenk kunnen je oog ook heel fraai door het beeld leiden.

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

9

Leading lines, voorgrond, achtergrond

Belichting

De juiste belichting is uiteraard ook voorwaarde voor succes. Soms is echter het contrast, het verschil tussen de lichtste en donkerste delen in de foto, zo groot dat dat lastig is. Mocht de belichting niet helemaal ideaal zijn, dan is het in dit digitale tijdperk makkelijk om achteraf een correctie aan te brengen. Ondanks dat, is het vooral zaak om niet te veel over te belichten, omdat dat lastiger bij te werken is. Onderbelichte delen zijn vrij makkelijk op te halen in de software, maar overbelichte delen blijven er vaak uitgebleekt uit zien. In de voorbeeldfoto leidt de bewerking van de onderbelichte versie tot een fraaiere luchtpartij dan bij de gecorrigeerde overbelichte foto.

Foto LF Romberg

Nabewerking

De nabewerking is weer en vak apart en onmogelijk even te behandelen. Het belangrijkste is dat de horizon recht staat. Dat lukt niet altijd tijdens de opname, zeker als je vanaf een varende boot fotografeert, maar zet het dan even recht in de nabewerking. Verder doe je er goed aan om ervoor te zorgen dat er voldoende tekening zit in de lichte delen (vaak de lucht) en de donkere partijen, door te spelen met belichtings- en contrast-correctie. Vermijd verbleekte vlakken, of dichtgelopen zwarten zonder waarneembaar detail.

Tot slot

Het is uiteraard onmogelijk om de kunst van het fotograferen in één artikel of in enkele richtlijnen te vatten. Er zijn talloze boeken over geschreven. Bovendien is een goede foto ook altijd een kwestie van smaak. Dus afwijken van richtlijnen omdat jij dat op dat moment nodig vindt, is altijd legitiem. De richtlijnen geven je alleen maar een richting en iets van houvast. Uiteindelijk gaat het erom dat je zelf plezier beleeft aan het fotograferen, en dat je tevreden bent met het resultaat. Succes dit seizoen!

Afdrukkwaliteit

Voor het afdrukken in een blad zoals de Berichten, moet de foto een hoge kwaliteit en een hoge resolutie hebben. De meeste camera's en telefoons leveren foto's van voldoende kwaliteit en resolutie, tenminste als we het originele bestand hebben. Is de foto eenmaal verstuurd met whatsapp, dan gaat de kwaliteit meteen een heel stuk achteruit. De foto wordt teruggebracht naar 1600 x 1200 pixels. Die foto ziet er op een scherm nog goed uit maar is meestal niet meer geschikt om af te drukken. Zorg dus dat je het originele bestand opstuurt via e-mail, dan blijft de kwaliteit behouden.

Voor de technici onder ons:

De meeste moderne telefoons hebben 24 MP camera's aan boord, dus 24 miljoen beeldelementen, oftewel pixels. In de tabel vind je de maximale afdrukformaten.

resolutie	pixels	afdrukform.	na whatsapp,
megapixels	b x h	max	max
12 MP	4240 x 2832	36 x 24 cm	13 x 8 cm
24 MP	6000 x 4000	50 x 34 cm	13 x 8 cm

Naast een minimale resolutie is de kwaliteit van de foto natuurlijk ook afhankelijk van de opname, de scherpte, de belichting etc. Een onscherpe foto kan een hoge resolutie hebben, maar blijft een onscherpe foto.

Vanuit de gedachte dat meer kennis van wat je ziet ook leidt tot meer beleving, belicht deze rubriek planten, dieren of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.

Je vraagt je af wat het is, of je weet wat het is, maar wilt er iets meer over weten.

Zeekraal

Omdat zeekraal er goed tegen kan dat het ondergedompeld wordt in zout water, tref je het aan in kwelders en slenken. De foto is genomen op Vlieland. Waar het in de zomerperiode groen van kleur is, kleurt het in de herfst naar rood. Doordat zeekraal het slib vasthoudt met zijn wortels, zorgt het ervoor dat de kwelders aangroeien. De plant moet het hebben van de combinatie van zout en zoet water, dus zeewater en regenwater. Het zout wordt geabsorbeerd om te kunnen groeien. Als er te veel zout is opgenomen, dan zakt dat naar de lagere takken, die dan bruin worden. De naam 'zeekraal' is aan deze plant gegeven omdat het lijkt of het bestaat uit aan elkaar geregen kraaltjes. Je kunt zeekraal zowel rauw als gekookt eten, tenminste in de zomerperiode, daarna wordt het niet alleen roder maar ook harder waardoor het niet meer eetbaar is. Zeekraal dat in de supermarkt te koop is, wordt vooral gekweekt in Zeeland en is zeer rijk aan diverse mineralen (magnesium, jodium, ijzer en calcium, vitamines (A, B en C)) en daarmee erg gezond. Smaakt goed bij gerechten met vis, schaal- en schelpdieren. Pluk niet meer dan wat je voor eigen gebruik nodig hebt.

Trekvogel vangnetten

Eind van de zomer begint de najaarstrek van veel wadvogels. Soorten die in het Waddengebied hebben gebroed bereiden zich voor op hun tocht naar het zuiden en hun plaatsen worden ingenomen door gasten uit het Noorden van Groenland tot Siberië. De Waddenzee vormt voor vele soorten een nuttig tussenstation om bij te tanken.

Om zicht te hebben op de aantallen, maar meer nog om vogels van ringen te voorzien worden in augustus op verschillende plekken waar vogels langs trekken meer dan 100m lange vangnetten op palen geplaatst. In 2025 bijvoorbeeld stonden de netten opgesteld langs de kwelderoever van Schiermonnikoog ter hoogte van de Kobbeduinen en de eerste slenk en haaks daarop tientallen meters boven het water. De netten hangen opgerold aan een kabel over de toppen van de palen. Met een ruk aan een kabel aan de onderkant van de netten kunnen de netten uitgerold worden en staan dan klaar om passerende vogels te vangen. De vogelwaarnemers hebben op de kwelder een tent opgezet als uitvalbasis.

De verschillende vogels die op het Wad broeden en/of foerageren beginnen op verschillende tijden in het jaar aan hun trek, sommige al in juli. Maar de grote hoos passeert het wad in de herfst.

Onze vaarwegbeheerders

De nautisch adviseurs van Rijkswaterstaat

Op onze Wadden liggen boeien. Die markeren vaarwegen, ondieptes en soms verboden gebieden. Wij, als Wadvaarders, gebruiken die vaarwegen intensief. En wat blijkt, die vaarwegen worden 'beheerd'. Rijkswaterstaat is onze vaarwegbeheerder. Dat beheer wordt dan weer uitgevoerd door nautisch adviseurs. Wat doen deze mensen? Wat is hun achtergrond? Wat is hun binding met varen en de Wadden. We spraken twee senior nautisch adviseurs: Benno Beimers en Johan Penninga.

We ontmoeten elkaar op een zonnig terras op de Afsluitdijk. We kijken uit op het IJsselmeer. 'De verkeerde kant'. Maar toch...

Als we na het interview afscheid hebben genomen, zie ik ze later aan de Wadden-zijde staan kijken.

nog op de verstandigste plek. Overleg met de Waddenunit over de afgesloten gebieden en het doorgeven daarvan aan de Hydrografisch Dienst voor vermelding op de 1800-kaarten. Bijhouden van de diepteprofielen van de geulen. En dat levert ons als Wadvaarders dan weer de dieptestaat op. Regelmatig varen ze mee

met de veerdiensten om te kijken hoe de situatie in het water in de werkelijkheid is.

Minder merken wij Wadvaarders van werkzaamheden als vergunningverlening bij evenementen, meedenken over de veerbootconcessie die in 2029 wordt vernieuwd, toelating van bovenmaatse schepen. Ook het meedenken over

het beleid rond autonome schepen; dus schepen zonder bemanning die vanaf de wal bestuurd worden. De lijst was lang.

Even voorstellen

Johan doet dit werk al dertien jaar. Hij is begonnen als stuurman op de kust- en grote vaart en werkte daarna als cargadoor. Bij RWS volgde hij de interne opleiding voor nautisch adviseurs. Benno werkt nu bijna vier jaar bij RWS. Hij heeft een meer theoretische opleiding op de TU Delft. Ik lees "Port design and approach channel design. - Nautical Risk Assessments". En dat wordt dan toch weer praktisch.

Wat maakt hun werk leuk?

Johan is daar duidelijk in: "Wat je bedenkt wordt zichtbare werkelijkheid. Het is geen vage business". Benno benadrukt de afwisseling van de werkzaamheden en de vele locaties waar ze in hun werk komen. Ze onderhouden contacten met vele verschillende organisaties. Ook komen er onverwachte zaken langs, zoals bijvoorbeeld de brandende autocarrier Freemantle Highway. Kan die Eemshaven wel in en wat moet daarvoor geregeld zijn?

Hebben ze zelf iets met het Wad en met varen?

Nu dat blijkt. Benno voer als student op een botter over het Nederlandse- en Duitse Wad en heeft verschillende waddenbootjes gehad. Tegenwoordig zeilt hij af en toe nog mee met vrienden op het Wad. Johan vaart niet meer, maar was jarenlang stuurman. De heren hebben dus affiniteit met de Wadden en met varen, ook wel logisch als je daarover nadenkt: anders kan je dit werk ook niet met zoveel plezier doen.

De heren hadden alvast een lijst van aandachtgebieden gestuurd

Om mij het leven als interviewer makkelijk te maken, hadden de heren alvast een lijst van aandachtgebieden gestuurd. Maar liefst tweeënhalf kantje A4. Te veel om op te noemen. Benno: "Het is het verbinden van beleid en praktische mogelijkheden". En dat twee kanten op. Het is altijd weer kijken wat er wél kan en wat er niet kan.

Alles wat zich op en rond het Wad afspeelt, komt bij hen langs. De discussie over de gewenste breedtes van de vaargeulen. Waar moet gebaggerd worden en hoeveel? Liggen de boeien

Benno (links) en Johan (rechts)

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

12

Websites Duitse Wadden

Voor veel wadvaarders is het Duitse wad een gedroomde vakantiebestemming. Dus websites waar je informatie over het gebied kunt vinden zijn zeer welkom.

Er zijn twee websites die in het oog springen. De websites 'wattenschipper.de' en 'wattsegler.de'. Allebei bieden ze veel nautische informatie voor het Duitse wad.

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

13

Wattenschipper.de

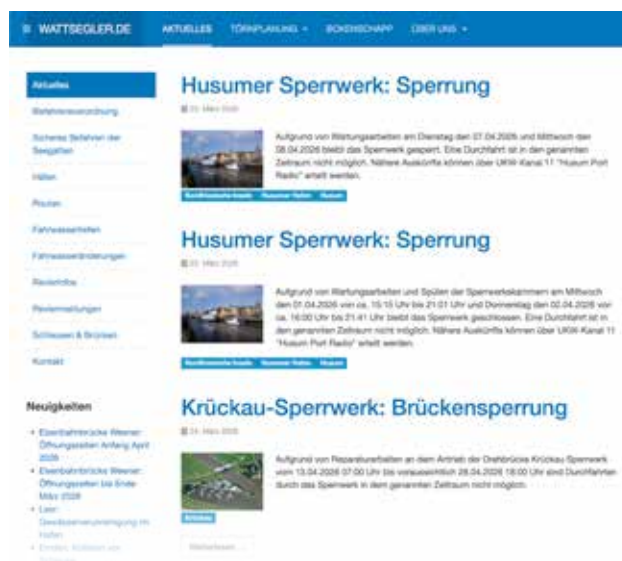
De website wattenschipper.de bestaat al heel lang. Deze website werd jarenlang door Peter Renken en Christoph Essing gevuld met actuele informatie. De website is recent overgenomen door Philip Simon.

Philip heeft de website gemoderniseerd en flink uitgebreid. Hij oogt nu lekker modern. En vooral met het toevoegen van een interactieve zeekaart is deze website heel attractief geworden. Deze kaart heeft heel veel mogelijkheden. Bekijk de demo op YouTube. Voor de hardcore wadvaarders zijn de satellietbeelden heel interessant om een route buiten de beboeide vaarwaters te vinden. Een daarmee uitgezette route kan weer overgezet worden naar je eigen navigatieprogramma.

Introductievideo interactieve zeekaart
Wattenschipper.de

De website is heel compleet. Eigenlijk missen alleen de brug- en sluisopeningstijden en een overzicht van recente boeienwijzigingen. Daar staat tegenover dat de actuele boeienposities te zien zijn op de interactieve zeekaart. En er is een pagina over onze Erecode voor wadliefhebbers.

Wattsegler.de

Ook de website wattsegler.de bestaat al heel lang. Hij oogt dan ook wat minder modern. Hij wordt onderhouden door Olaf Morgenstern. Belangrijk extra op deze site is een overzicht van meldingen en van verandering van boeien. Hij mist daarentegen weer informatie en getijdeninformatie.

Een vergelijk

Beide websites zijn uitermate interessant voor iedereen die op het Duitse wad gaat varen. Vooral de interactieve zeekaart van Wattenschipper nodigt uit om de omgeving flink te verkennen.

Beide website hebben alle cruciale informatie, zoals de dieptes van de vaarroutes. WattSegler geeft die dieptes t.o.v. MHW (gemiddeld hoogwater, heel praktisch). Wattenschipper geeft de dieptes in ALAT (en dat rekent weer wat makkelijker).

Over landbuffels, zeehonden Terugblik Wadvaardersdag

Compleet waren we niet op 31 januari, maar de jaarlijkse Wadvaardersdag was, ondanks sneeuw en ijs, goed bezocht door zo'n driehonderd leden. De sfeer was ontspannen en de deelnemers werden onthaald op een inspirerend programma.

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

14

Voorzitter Hans Danel vlocht in zijn openingsrede het afgelopen en het nieuwe verenigingsjaar aaneen. "Het afgelopen jaar stond opnieuw in het teken van de spanning tussen ruimte en rust, gebruik en bescherming, beleid en praktijk." In dat spanningsveld opereert de vereniging om de Wadden open te houden voor kalme recreatievaart. "Een gestage ledenaanwas toont aan dat mensen zich herkennen in wie we zijn en wat we doen. Op het bestuurlijk symposium afgelopen najaar in Den Helder hebben we ministeries, provincies en gemeenten laten zien en horen dat kalme recreatievaart geen randverschijnsel is, maar een structurele vorm van medegebruik die past bij het Waddengebied. Dat we samen zoeken naar de balans: natuur op één, omkaderd met regels die uitlegbaar zijn." Dit jaar lopen de gesprekken daarover met alle betrokken partijen volop door, zoals je elders in dit blad kunt lezen. Onze oproep daarbij is: "Beleidsmakers zorg dat je weet waarover je het hebt! Gebruik ons daarvoor; jullie kennishouders varen immers op het Wad."

Zeehondenonderzoek

Een belangrijke kennishouder is onze voormalige secretaris, de kanoënde populatiebioloog Robbert van der Eijk. Hij presenteerde gepassioneerd de hoofdlijnen van zijn zeehondenonderzoek. Daaruit blijkt dat zeehonden uit eigen beweging kleine schepen opzoeken in plaats van ervoor te vluchten. Dat is voor de Wadvaarders aanleiding om te pleiten voor een onderscheid tussen kalme

bood geen tijd voor een diepgravender gesprek, maar het bestuur gaat hierover verder in gesprek, nu ondersteund door Robberts onderzoek. Je kunt de brochure over het onderzoek op de website downloaden (zie het artikel over de Verstoring van Zeehonden) of een verzendlabel voor een brievenbuspakketje mailen naar secretaris@wadvaarders.nl voor de gedrukte versie.

Robbert van der Eijk over zijn onderzoek naar zeehondengedrag

“Spanning
tussen gebruik
en bescherming

recreatievaart en andere vormen van Waddengebruik, en om zeehond- beschermingsgebieden bij hoogwater open te stellen voor doorvaart. In reactie daarop vraagt Jan Willem Zwart van de Waddenunit (handhaving) of de zeehonden misschien gedomes- ticeerd zijn door jarenlange opvang en gewinning. Dat lijkt ons een gelegen- heidsargument. De Wadvaardersdag

En hoe zit het nou met die buffels? Onder het motto "Als je achter de kudde aan rent, loop je altijd in het stof" benadrukte Peter Bakker het belang van voorop- lopen, dan kun je de route mede bepalen. Dat is wat de vereniging beoogt bij beleidsontwikkeling en beheer van het Wad.

den en Wadvaarders 2026

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 95 nr 119

15

Een aspect daarvan is milieubelasting door recreanten. Met een werkgroep van het Netwerk Waterrecreatie heeft Peter de milieurisico's van antifouling onderzocht. In zijn presentatie liet hij zien dat er een glijdende schaal is: van zware milieubelasting (zelfslijpende antifouling) tot geen milieubelasting (geen antifouling). Iedere Wadvaarder heeft te maken met zijn eigen soort schip, vaargebied, portemonnee en geweten. Een eenduidig advies valt dan ook niet te geven. Een bewuste keuze voor een minder milieubelastende vorm van antifouling kan wel een grote stap voorwaarts betekenen. Van de automatische piloot naar het experiment? Zie ook de oproep op de website.

De wadvaarderstrofee

Traditioneel onderdeel van de Wadvaardersdag is het doorgeven van de trofee. Dit jaar gebeurt dat voor het laatst in zijn huidige vorm; de trofee zit vol! Jorrit Heemstra gaf de trofee terug na een jaar Brandaris. De trofee is nu in bruikleen gegeven aan Hugo Eekhof. Hugo heeft in verschillende functies een lange staat van dienst op het raakvlak natuur en recreatie op de Waddenzee. Zijn speech geeft een mooi beeld van de relevantie van onze vereniging door de jaren heen. Via Hugo krijgt de trofee nu een prominente plek in het Huis van de Wadden in Leeuwarden. Daar maakt hij de Wadvaarders blijvend zichtbaar voor de vele instanties die beroepsmatig of vanuit belangenbehartiging bij het Wad betrokken zijn.

De Wadvaarderstrofee zit vol

Hooggewaardeerde onderdelen van de dag waren lunch en workshops. Nogmaals complimenten voor de workshopleiders en de keukens van de Marijtieme Academie Harlingen! Het workshopaanbod varieerde van praktische vaardigheden als tochtplanning en 'de wind als boegschroef' tot verdiepende bijeenkomsten over 'citizen science' bij het zeehondenonderzoek, 'veerboot en pleziervaart' en referentieniveaus. Het gevoel van vrijheid op deze dag sprak ook uit het 'academisch kwartiertje' dat begin en einde van de workshops wat onordelijk maakte. Een verbeterpuntje voor volgend jaar.

Jaarvergadering

's Middags was er de jaarvergadering, met ongeveer honderdvijftig deelnemers. Dat is meer dan in voorgaande jaren, wat het bestuur natuurlijk verheugt. Naast punten uit de openingsrede werd gesproken over statutenwijziging, de Wadvaarderskalender (download hem op de website) en vragen vanuit de aanwezigen.

Onder het punt Bestuurswisselingen werd afscheid genomen van penningmeester Peter Doting en kennisgemaakt met zijn opvolger Norbert Zonneveld. Peter kreeg dank en erkenning voor de zorgvuldige, betrouwbare en voor de leden begrijpelijke manier waarop hij de afgelopen vijf jaar de financiën van de vereniging heeft beheerd.

De dag werd afgesloten met borrel en stampotbuffet. Lekker als na een Waddentocht in januari met windkracht 6.

*We zijn klaar voor het
nieuwe seizoen!*

Afgesloten gebieden

Op de website van Nautin staat een groot aantal informatieproducten voor de pleziervaarder. Ook voor wadvaarders zijn er veel interessante zaken, bijvoorbeeld een overzicht van de afgesloten gebieden. Op dit overzicht is te zien welke gebieden afgesloten zijn in welke periode. Ook de Waardgronden, een gebied dat dynamisch opengestelde wordt, is hier te vinden. Met routepunten en al.

Het overzicht van de afgesloten gebieden vind je op nautin.nl/afgesloten of via bijgaande QR-code.

Alle informatieproducten van Nautin zijn voor Wadvaarders gratis beschikbaar.

*Je eigen boot te klein om met vrienden, familie of collegas
het wad op te gaan?*

de Willem Jacob

willemjacob.nl
info@willemjacob.nl
 0502111863

**Huur de Willem Jacob om het wad op te gaan
voor een zeiltocht met of zonder droogvallen vanaf Lauwersoog.**

Familiedag - vriendenweekend - bedrijfsuitje - huwelijk - jubileum

Erecode toegelicht

Op de laatste binnenpagina van Wadvaarders Berichten staat elke keer de Erecode afgedrukt.

Sinds Berichten nummer 115 (april 2024) wordt steeds één gebod uit de Erecode toegelicht. Dit doen wij om duidelijk te maken, waarom je je echt aan dat gebod moet houden.

Regel 5

“Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren”

Op het Wad liggen veel favoriete droogvalplekken vlakbij of zelfs op de plekken waar met laagwater wadvogels komen foerageren of vlakbij hoogwatervluchtplaatsen waar wadvogels willen overtuigen tot het water weer is gezakt. Om droog te vallen moet je met nog voldoende water onder de boot aankomen terwijl het water aan het zakken is. Dan kun je goed bepalen waar de vogels zich tijdens hoogwater ophouden en op gepaste afstand daarvan droogvallen (zie ook

regel 1). Naarmate de plaat eerst steeds verder droogvalt en na de kentering weer begint onder te lopen, kun je als de foeragerende vogels in buurt zijn verdwenen (zie regel 2) de plaat rondom je boot betreden en genieten van de omgeving en van wat er in en op de bodem leeft. Zorg dat je weer bijtijds aan boord bent met opkomend tij. Niet alleen om geen natte voeten te krijgen, maar ook om niet de vogels te verstoren die met de terugkerende waterlijn meebe-
wegen tijdens het foerageren. Zeker ook

gezien de afnemende voedselrijkdom in de Waddenzee hebben wadvogels alle tijd dat een plaat droogligt nodig om voldoende binnen te krijgen.

Regeneratieve recreatie; een nieuwe vorm van toerisme en recreatie in het Waddengebied

Dat is de titel van een onlangs verschenen en te downloaden e-book, geschreven door een brede redactie onder auspiciën van Visit Wadden.

Letterlijk gaat het erom dat je, juist door er te recreëren, een plek mooier, sterker en vitaler achterlaat dan je haar aantrof. Voor overheden en organisaties in dit veld betekent dit uitgangspunt een denk-omslag: niet langer meer uitgaan van hoeveel mensen er komen, maar om wat een bezoek oplevert voor natuur, cultuur en de mensen die er wonen. alle dark sky activiteiten.

Citaat uit het Voorwoord van het e-book:

Regeneratieve recreatie is een reis met hobbels, dilemma's, compromissen en heel veel proberen. Maar we geloven dat dit gebied, juist omdat het als UNESCO Werelderfgoed kwetsbaar is, dé plek is waar we die zoektocht kunnen (of misschien wel moeten) aangaan met z'n allen.

Het vlot leesbare e-book is te downloaden via:
www.visitwadden.nl/nl/regeneratieve-recreatie

ALAT

Op getijdenwater werkten we in Nederland met LAT als referentievlak. Daar zijn we aan gewend. Per 1 januari werd dat opeens 'ALAT'. Waarom is dat en wat is er veranderd?

Het referentievlak LAT verandert van naam. De nieuwe naam is ALAT, de afkorting van 'Approximate Lowest Astronomical Tide'. Dat wordt dus even wennen, maar eigenlijk verandert er niets. Alleen de naam is anders. Het referentievlak blijft verder ongewijzigd.

De reden van de verandering is eenvoudig. Dit is om aan te sluiten bij de terminologie van de overige Noordzeelanden. In de komende jaren wordt de nieuwe term in alle publicaties van de Hydrografische Dienst opgenomen.

GETIJGEGEVENS

Plaats	Hoogten boven reductievlak (LAT)				LAT onder NAP
	gem. HW		gem. LW		
	springtij	doodtij	springtij	doodtij	
Oost-Vlieland	2,4m	2,1m	0,3m	0,6m	1,4m
West-Terschelling	2,4m	2,1m	0,3m	0,6m	1,4m
Harlingen	2,4m	2,1m	0,4m	0,5m	1,4m
Kornwerderzand	2,2m	2,0m	0,3m	0,4m	1,3m

T E R S C H E L L I N G

Wad een plek

Als je, als liefhebbers van het Waddengebied, meer wilt weten over het Wad, dan helpt deze website je daarbij. Informatie over een grote hoeveelheid plekken in het Waddengebied, tips van bezoekers, waar komen de geulnamen vandaan, boeken over het gebied, filmpjes van bestemmingen, etc, etc. Te veel om op te noemen. En niet alleen het Nederlandse, maar ook het Duitse en Deense deel van de Wadden worden belicht. Leuk om op een verloren momentje eens in te grasduinen. Oproep verhalen met foto's

Oproep verhalen met foto's

Het seizoen is weer begonnen, en zo ook onze Wad-avonturen. Schrijf eens op wat je meemaakt op het Wad. Verhalen van jouw belevingen zijn altijd de moeite waard om te lezen. Gaat het schrijven je niet zo goed af, de redactie helpt je graag bij het redigeren van de tekst, dus schroom niet om iets op te sturen naar redactie@wadvaarders.nl. Vermeld uiteraard je naam en ook je bootnaam. Alvast bedankt.

Uiteraard horen daar ook foto's bij. Elders in dit blad vind je enkele aandachtspunten voor het maken van de foto's. Dus neem ook je camera mee. Of gewoon je telefoon; je weet wel, die camera waarmee je ook kan bellen. Bedenk dan: "De beste camera is de camera die je bij je hebt". De foto's kun je in het najaar ook insturen voor de Wadvaarderskalender voor 2027.

Verstoring van zeehonden

Verstoren wij zeehonden met onze kalme recreatievaart? Nee, vinden wij zelf. Maar anderen kijken daar mogelijk toch anders naar. De vraag is: wat is verstoren?

Als je stelt: "Iedere scheepspassage is een verstoring", dan is het simpel. Natuurlijk verstoren wij de zeehonden. En als je zegt: "Zolang er zeehonden blijven rusten op het Wad, zijn ze niet verstoord", dan is er dus niets aan de hand. Belangrijk is dus wat we precies bedoelen met 'verstoren'. Je zou kunnen zeggen: "Zolang zeehonden hun natuurlijk gedrag vertonen zijn ze niet verstoord." Dat klinkt logisch, maar... wat is 'natuurlijk gedrag'. Daar was eigenlijk maar heel weinig

onderzoek naar gedaan. Als je langs een groep rustende zeehonden vaart en er gaan er een paar te water, is dat dan een verstoring? Het antwoord is dan niet automatisch "ja", want er gaan er normaal altijd al een paar het water in. Ook het kop oprichten, vaak gezien als het criterium voor verstoring, doen zeehonden vaak zonder dat er van verstoring sprake is. Dat is kennelijk ook natuurlijk gedrag.

Kortom: er was alle reden om grondig onderzoek te doen naar het natuurlijk gedrag van zeehonden. En zo'n onderzoek is gedaan door Robbert van der Eijk. Robbert is wadkanovaarder én populatiebioloog, de ideale combinatie voor zulk onderzoek. In het onderzoek bestudeerde hij vooral de rustende zeehonden. Zwemmende zeehonden hebben kennelijk minder last van ons. Eén zeehond beklom zelfs de kano van Robbert.

Dit onderzoek is van belang voor de Vereniging Wadvaarders. Het onderbouwt onze visie dat de kalme recreatievaart en zeehonden elkaar prima verdragen. Mits wij ons houden aan de Erecode voor wadliefhebbers. En daar zetten wij dus op in. Een verkorte versie van het onderzoek van Robbert van der Eijk hebben we opgenomen in een brochure. In deze brochure bepleit de Vereniging Wadvaarders een andere, meer flexibele regeling voor het afsluiten van gebieden omwille van rustende zeehonden. We gaan hier graag over in gesprek.

Het hele onderzoek en de brochure zijn beiden te downloaden vanaf de website, zie de QR-code.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

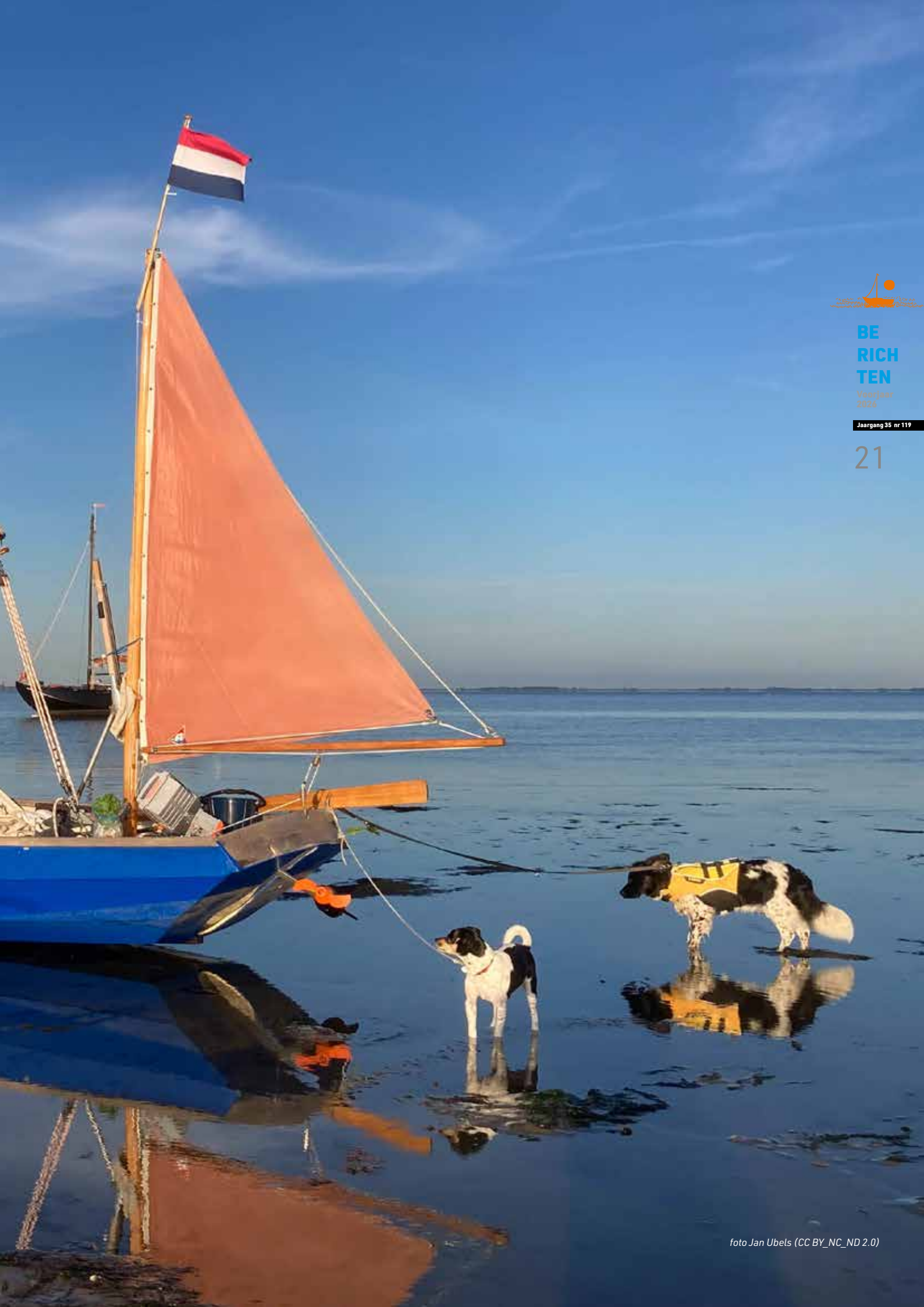
19

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

20

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

21

Van de bestuurstafel

De natuur in het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee staat onder druk. Waardoor komt dat eigenlijk? En wat is onze rol als kalme recreatievaart? Worden wij wadvaarders, als ervaringsdeskundigen én belanghebbenden, wel serieus genomen in de besluitvorming?

Onze 'Erecode voor wadliefhebbers', met als uitgangspunt 'vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden', wordt door watersportorganisaties positief beoordeeld. Maar hoe kijken bestuurders van andere partijen hiernaar? Dat en meer leest u in deze 'Van de Bestuurstafel'.

Natuur op één!

Op ons bestuurlijk symposium (september 2025) in Den Helder hebben we als Wadvaarders een helder statement gemaakt: natuur op één! Maar wat betekent dat concreet? De achteruitgang van de natuur in Werelderfgoed Waddenzee staat hoog op de agenda van overheden. Belangrijke vraag is wat hiervan de oorzaken zijn. Meer concreet: welke impact heeft bijvoorbeeld de kalme recreatievaart zoals wij die beoefenen op de natuur in het Waddengebied?

zoals visserij, gas- en zoutwinning, kabels en meer ruimte voor Defensie. Deze aanspraken lijken buiten het hiervoor genoemde beleidsprocessen om geregeld te worden.

"De ruimte voor recreatievaart staat onder druk"

Onze vereniging (bestuur en actieve leden) zet in op sturen op goed gedrag, via de Erecode, in plaats van afsluiting van gebieden. Zo borgen wij ons motto 'Vrij en verantwoord varen'. Daarvoor zitten we actief aan tafel en stellen kritische vragen. Het zijn complexe, soms ondoorzichtige planprocessen. De drie plannen zijn van elkaar afhankelijk, maar worden niet gecoördineerd aangestuurd. Het Beheerplan Natura 2000 zou eigenlijk volgend op het Beleidskader Natuur moeten zijn, maar lijkt zelfstandig richting besluitvorming te gaan. We doen in onze contacten een zwaar appel op de projectleiding(en) om de samenhang te behouden en de balans tussen beschermen en gebruik te vinden. En daarbij om belanghebbenden, zoals de Wadvaarders, interactief bij de totstandkoming te betrekken.

Pact van Rede 3.0

De zonering van het gebruik van de Waddenzee staat in de hiervoor genoemde plannen opnieuw prominent op de agenda. Daarbij wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de diverse groepen gebruikers en ontbreekt, naar onze mening, een gedegen onderbouwing voor de impact van de recreatie. September 2024 hebben we de betreffende projectleiders al geadviseerd met ons en andere gebruikers een dialoog te starten. In 2025 heeft het Collectief Beheer Waddenzee onder regie van de Beheerautoriteit een zoneringkaart gemaakt. Die kaart is zonder overleg aan de projectleiding van het Beheerplan

Voorzitter Hans Danel op het bestuurlijk symposium

Diverse overheden werken momenteel aan drie grote beleidsprogramma's: de uitwerking van de Europese Natuurherstelverordening, opstelling van het Beleidskader Natuur Waddenzee en het concreet maken van het Beheerplan Natura 2000 Waddenzee 2027-2033. Deze hebben alle drie tot doel de natuur van de Waddenzee te verbeteren en goed te beheren. Tegelijkertijd zijn er grote ruimtelijke aanspraken op de Waddenzee,

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

22

Natura 2000 aangeboden. En de dialoog is er niet gekomen. Daarom nemen we nu zelf het initiatief en zijn wél het gesprek gestart; gebogen over de kaarten, met alle (praktijk) kennis die er is. Dit 'Pact van Rede 3.0' voltrekt zich in het voorjaar 2026. Met een zo groot mogelijke relevante groep gebruikers en mensen uit de natuurbescherming in gesprek. Met de actuele inbreng van kennishouders. En nadrukkelijk met een aantal van onze leden, met praktijkkennis van het varen op de Waddenzee, west, midden en oost. In de Berichten aan Wadvaarders heeft u daar al wat over kunnen lezen. Het resultaat wordt aan het 'beleid & beheer' aangeboden met het nadrukkelijke verzoek de uitkomsten op te nemen in de verdere planvorming en besluitvorming: Vrij en Verantwoord varen, vanaf de basis.

Bron: Programma Naar een Rijke Waddenzee 2017

Erecode gaat internationaal

Sinds 1978 werken Denemarken, Duitsland en Nederland samen om de Waddenzee als ecologische eenheid te beschermen: de zogenoemde Trilaterale Waddenzee Samenwerking. Deze wordt ondersteund door het Common Wadden Sea Secretariat in Wilhelmshaven. Elk land voert voor vier jaar het voorzitterschap van deze samenwerking. In het najaar van 2026 komt de hamer weer in handen van Nederland tijdens een trilaterale conferentie. Een mooie gelegenheid, zo dacht onze werkgroep Internationaal, om het sturen op goed gedrag via de Erecode ook te introduceren voor de Duitse en Deense Waddenzee.

De internationale Waddenzee, foto A/Gerst (CC BY-SA 2.0)

Met inzet van Iris Bornhold (D), Anders Bjerrum (DK), Pieter van Kuppenveld, Jaap Klanderman en Harro van Rhee van onze werkgroep is de Erecode inmiddels vertaald. Doel is om deze tijdens de conferentie dit najaar te laten ondertekenen. Watersportorganisaties reageerden al positief; met andere partijen lopen de gesprekken nog. Spannend wordt het hoe bestuurders zullen reageren. Een breed gedragen trilaterale Erecode versterkt de basis voor overleg over regelgeving, afsluitingen en vrije doorvaart. Het gaat dan om sturen op gedrag en waarnemingen in de praktijk in plaats van regels die onvoldoende gesteund worden door kennis en ervaring. In het najaarsnummer hopen we hierover meer te kunnen berichten.

Een breed gedragen trilaterale Erecode versterkt de basis voor overleg over regelgeving

Tegelijk is het concept van de Erecode ontdekt door organisaties die het willen vertalen naar gedragscodes duurzaam toerisme in het Waddengebied. Dat lijkt enerzijds eervol, aan de andere kant dreigt daarmee de Erecode aan waarde in te boeten tot een soort keurmerk tussen allerlei andere keurmerken. Zeker als de kijk op sturing en geleiding die eraan ten grondslag ligt onvoldoende wordt besproken. We vrezen dat als die erecodes niet de gewenste resultaten opleveren, dat gemakkelijk af kan stralen op onze Erecode. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Het bestuur volgt deze ontwikkelingen dan ook nauwlettend om 'verdunding' te voorkomen. Ondertussen benoemt het Watersportverbond 'sturen op gedrag met de Erecode' als een verantwoordende denkrichting om ook elders in het land afsluitingen van watersportgebieden te voorkomen.

Maar kennen wij onze Erecode zelf nog voldoende en handelen we ernaar? Ons lid Erik de Waal heeft achtergrondinformatie voor het Beheerplan Natura 2000 geanalyseerd. Hij meldt een sterke afname van de bekendheid met de Erecode. Niet specifiek voor de leden van de Wadvaarders, maar toch. Daarom hebben wij er vorig jaar tijd en geld in gestoken om de Beheerautoriteit te helpen met de herdruk en verspreiding van de Erecode. Wij vinden het de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat en de Beheerautoriteit de Erecode breed bekend te maken. We spreken hen erop aan en overleggen hoe deze trend gekeerd kan worden. Samen met onze 2700 leden blijven we werken aan bewustwording en goed gedrag in het hele Waddengebied. Met dank aan de internationale werkgroep en alle anderen die zich hiervoor inzetten.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

23

Samen werken aan schoner water

Schoon water vinden we allemaal belangrijk. Om in te zwemmen, te varen en te genieten van natuur en vrijheid op het water. Goede waterkwaliteit is niet alleen prettig, maar ook belangrijk voor onze gezondheid en voor planten en dieren. Als watersporters dragen we daar verantwoordelijkheid voor.

Waar gaat het om?

Antifouling gebruiken we om aangroei van algen en schelpdieren op onze boot te voorkomen. Dat zorgt voor:

- minder weerstand in het water
- lager brandstofverbruik
- betere bestuurbaarheid

Dat is positief.

Maar veel antifouling bevatten stoffen die schadelijk zijn voor het waterleven. Daarmee belasten we het milieu. De uitdaging is dus: hoe houden we onze boot schoon én beperken we de schade aan het water?

Hoewel de recreatievaart niet de grootste vervuiler is, leveren we wel een bijdrage. En die kunnen we verkleinen.

Wat kan jij doen?

Gelukkig zijn er steeds meer mogelijkheden om aangroei te beperken met minder milieubelasting.

Kies bij voorkeur voor:

- Droog stallen op een trailer of bootlift
- Borstelen (borstelbaan of borstelrobot)
- Ultrasoonsystemen
- Wraps met vezelstructuur
- Harde, niet-slijpende coatings zonder koper
- Afwisseling tussen zout en zoet water (waar mogelijk)

Beperk het gebruik van:

- Zelfslijpende antifouling
- Koperhoudende producten

Een totaalverbod is niet altijd de beste oplossing, maar bewust kiezen maakt wel degelijk verschil.

Kies bewust voor milieuvriendelijke antifouling

Waarom is kiezen soms lastig?

Veel booteigenaren willen best verduurzamen, maar lopen tegen vragen aan:

- Welke optie past bij mijn boot en vaargebied?
- Wat werkt bij mijn vaarsnelheid en gebruik?
- Wat zijn de kosten op korte en lange termijn?

Milieuvriendelijke oplossingen zijn soms duurder in aanschaf. Denk aan een bootlift of borstelinstallatie. Maar op de lange termijn zijn ze vaak juist goedkoper, zeker als je brandstofverbruik en milieuschade meerekent.

Goede, duidelijke informatie en praktische hulp bij het kiezen zijn daarom belangrijk.

Wat kunnen verenigingen doen?

Watersportverenigingen spelen een belangrijke rol. Zij kunnen:

- Leden informeren en bewust maken
 - Antifoulingcoaches aanstellen
 - Gezamenlijk investeren in borstelrobots of -banen
 - Droog stallen faciliteren
- Samen sta je sterker en wordt verduurzamen makkelijker én betaalbaarder.

Wat vragen we van producenten en overheden?

Producenten en verkopers

- Wees transparant over milieueffecten
 - Geef duidelijke informatie over veilig gebruik
 - Investeer in schonere en veiligere alternatieven
- Overheden
- Ondersteun duurzame keuzes met passend beleid
 - Stimuleer onderzoek
 - Denk mee over slimme financieringsmogelijkheden

Samen maken we het verschil

Duurzaam varen betekent niet dat alles in één keer anders moet. Maar elke bewuste keuze helpt. Door slimmer om te gaan met antifouling beschermen we niet alleen onze boot, maar ook het water waar we zo van genieten.

bron: Werkgroep Antifouling

De werkgroep antifouling functioneert binnen het aandachtsgebied duurzame waterrecreatie in het Netwerk Waterrecreatie met deelname van leden van Toerzeilers, VNM, Wadvaarders en bureauondersteuning vanuit Waterrecreatie Nederland. Het doel is te komen tot effectieve antifouling met een zo klein mogelijke belasting voor het milieu. De werkgroep heeft een 'Oproep' gemaakt. Dit artikel is daarvan een gecompimeerde versie. Voor meer informatie: onderzoek@wadvvaarders.nl

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

24

Een kleine filosofie van de zee

Laurence Devillairs

Een paar weken voordat we met de Stad Amsterdam van Gran Canaria naar Sint-Maarten zouden gaan zeilen, viel in de boekwinkel mijn oog op Een kleine filosofie van de zee. Met wat mijn eerste oceaanoversteek zou worden in mijn hoofd, kon ik dit boekje niet laten liggen. Dit speelde zich af in december 2022. Ik heb het toen gelezen, het is meegereisd de oceaan over en bij thuiskomst in de boekenkast gezet. Toen ik het laatst weer eens doorbladerde en de vele door mij onderstreepte zinnen las, zag ik ineens dat de zee zoals Devillairs hem benadert een aangenaam rustpunt is in de huidige woelige wereld.

Draken

Het boek van 141 pagina's heeft 24 hoofdstukjes met titels en ondertitels als Ultramarijn- dagen én nachten met kleur, Zeeziek - van hartzeer genezen, Kaap Angst - proef de kracht van fantasie. De titel vertegenwoordigt feitelijke kennis, de ondertitel de filosofie die Devillairs eraan verbindt. Het is niet nodig de hoofdstukken chronologisch te lezen. Je kunt gewoon een nieuwsgierig makende

titel opslaan, zoals "Hier zijn de draken - tem het onbekende". De auteur pakte er een zeekaart uit 1510 bij, waarop ter hoogte van de kust van Zuidoost-Azie Hic sunt dracones is te lezen: "Hier bevinden zich de draken." In plaats van onbekende werelddelen op de kaart blanco te laten, tekenden kaartenmakers er monsters en zelfbedachte wezens op. Ze symboliseren ook de relatie van de zeevarenden met de zee: aan de ene kant een gebied waar geld verdiend kon worden, aan de andere kant een wereld vol onzekerheden: beperkte navigatie en nog lang geen marifoonweerberichten. Bovendien, zo schrijft Devillairs, moeten we "ook de afdeling list en bedrog niet vergeten." Zulke monsters waren ideaal om concurrenten angst aan te jagen, zodat ze het wel uit hun hoofd zouden laten om daar ook naar toe te gaan en de handel weg te kapen.

Voor Devillairs is deze geschiedenis van de cartografie aanleiding om te pleiten voor meer nieuwsgierigheid naar nieuwe kennis en avontuur in plaats "file, negen tot vijf, file, dag in, dag uit."

Leven en laten leven

Gaandeweg het boek wordt duidelijk dat de auteur de lezer op het hart drukt om zelf zijn/haar leven te kiezen in plaats van zich te laten leven. Wadvaarders kunnen zich denk ik goed herkennen in 'Kusten' waarin Devillairs aandacht vraagt voor de zee. "We zijn erin geslaagd om zelfs onze vakanties te vervuilen" met volle agenda's en verplichtingen. Terwijl we

ons juist dan zouden moeten overgeven aan het klassieke otium - "een zalige periode die volledig wordt doorgebracht met activiteiten zonder direct nut maar die wel de ziel verheffen en de geest verrijken, zoals lezen en filosoferen, mediteren en praten met vrienden." In de achttiende en negentiende eeuw werd er aan het zeewater helende eigenschappen toegekend. Nu stuiven speedboten en jetski's op zee aan ons voorbij als auto's op een snelweg. De zee is "gereduceerd tot een decor", terwijl zo schrijft ze "de kust (lees hier de Waddenzee) zo geschikt is voor algehele verwondering". Zien, horen, ruiken en voelen zonder tijdsdruk, openstaan voor alles wat voorbijkomt.

Laurence Devillairs is een Franse schrijver, filosoof en academicus. Ze beschrijft "de verbanden tussen de kracht van het water en ons leven als mens." Ze doet dat niet hoogdravend, wel in heldere taal (hulde aan vertaler Joris Vermeulen), niet belerend, wel stimulerend. En met originele invalshoeken. Bijvoorbeeld: "We" hebben geleerd dat sirenen, zeemeerminnen, vrouw en vis zijn. Dat klopt niet. In de Griekse mythologie zijn de sirenen vrouw en vogel. Ze verleiden zeevarenden met fraai gezang, zodat de schepen op de klippen stranden, en vervolgens verslinden de sirenen hun slachtoffers. De boodschap is kortom, laat je niet verleiden, blijf kritisch, "want er is best kans dat al die schreeuwelijke helemal niet zo gelukkig zijn."

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

25

Afsluiting Lauwerszee: gro

Toen ik werd gevraagd om te schrijven over de veranderingen in de oostelijke Waddenzee in de afgelopen vijftig jaar, kon ik maar aan één ding denken: de afsluiting van de Lauwerszee. Deze ingreep heeft een enorme invloed gehad op de morfologische ontwikkeling van het gebied, waarvan de effecten vandaag de dag nog steeds zichtbaar zijn.

Als wadwachter voor Staatsbosbeheer op de Engelsmanplaat (EMP) zie ik die veranderingen van dichtbij. Het Rif schuift jaarlijks ongeveer 20 meter richting de Engelsmanplaat, terwijl de Engelsmanplaat zelf steeds kleiner wordt. Deze afname is sterk versneld na de afsluiting van de Lauwerszee.

Toen mijn vader, Ron Mes, in 1973 voor het eerst op de Engelsmanplaat onderzoek deed naar sterns, waren er nog kleine duinen begroeid met biestarwegras. Tien jaar later waren deze verdwenen. De wadwachters konden niet langer in een bouwkeet op de plaat verblijven; een huisje op palen werd noodzakelijk.

Een natuurlijk maar versneld proces

Deze erosie maakt deel uit van een natuurlijk proces. Ongeveer elke honderd jaar ontstaat aan de Noordzeezijde een nieuwe zandplaat: zoals nu het huidige Rif.

De oudere zandplaat – nu de Engelsmanplaat – wordt daardoor afgeschermd van golfwerking en van aanvoer van sediment.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

26

Engelsmanplaat met 'de Kalkman' op palen

te morfologische gevolgen

Luchtfoto oostelijk Wad

Zonder deze opbouwende kracht erodeert de plaat geleidelijk tot onder het hoogwaterniveau.

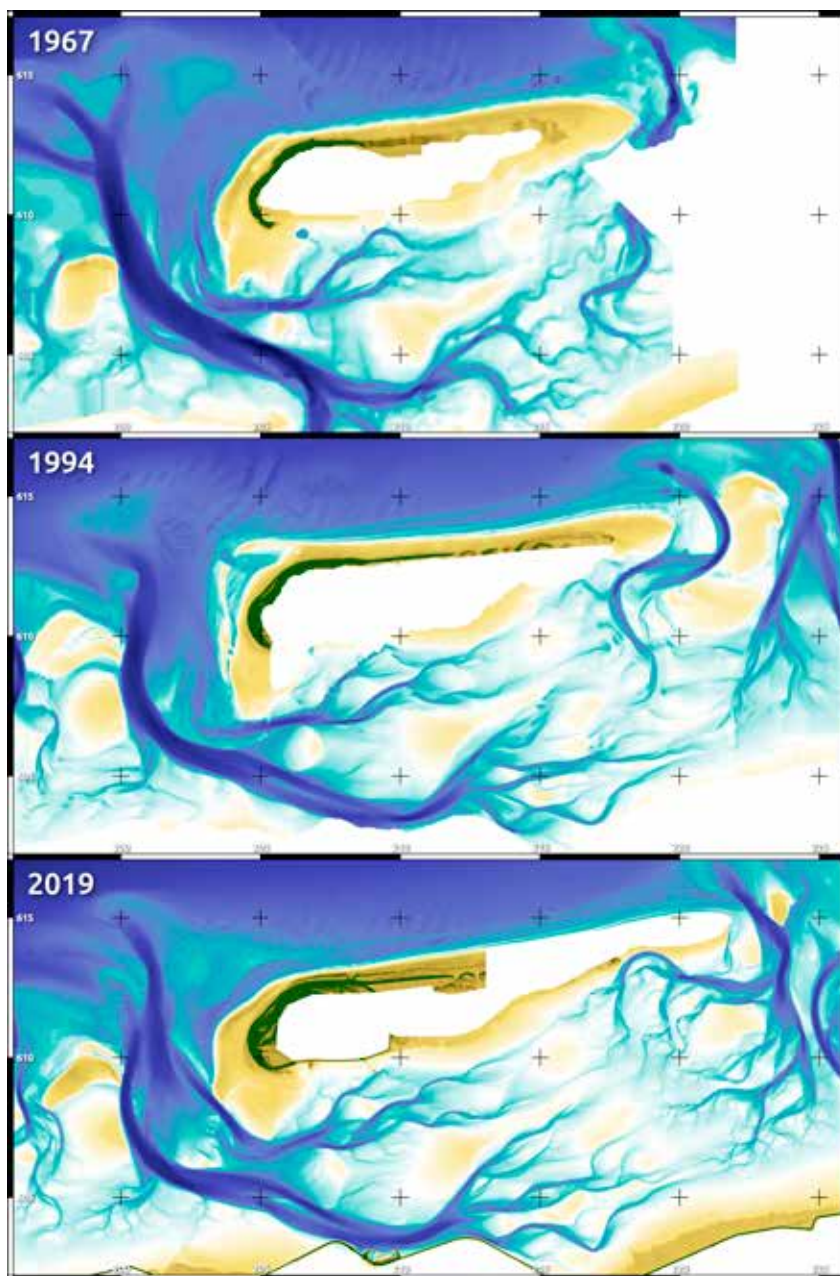
De afsluiting van de Lauwerszee

Met de afsluiting van de Lauwerszee in 1969 veranderde dit proces ingrijpend. Het gemiddelde watervolume dat tijdens elk getij het bekken van de Zoutkam perlaag in- en uitstroomt werd met een derde verkleind: van 305 naar 200 miljoen kubieke meter. De Zoutkamperlaag was daardoor veel te groot geworden voor de hoeveelheid water die zij nog moest verwerken.

*Het gemiddelde
watervolume
werd met een
derde verkleind*

Het gevolg was een lagere stroomsnelheid en grootschalige sedimentatie. Tussen 1970 en 1987 werd in het stroomgebied van de Zoutkamperlaag naar schatting 30 miljoen kubieke meter sediment afgezet. Ter illustratie: als dit materiaal volledig op de Engelsmanplaat was terechtgekomen, zou daar een laag van tien meter dik zijn ontstaan. Zelfs in de buitenbocht van de geul, aan de zijde van de Engelsmanplaat, trad sedimentatie op. Hierdoor schoof de Engelsmanplaat circa 50 meter naar het oosten, terwijl het Rif zelfs 500 meter verplaatste.

Dieptekaarten van het oostelijk Wad - Engelsmanplaat tot Simonszand
(vakkolingen: RWS; bewerking Jelle Mes)

Veranderingen in de geulstructuur

Tot 2019 nam de doorsnede van het zeegat – het doorstroomoppervlak – met 22% af (op basis van dieptemetingen van Rijkswaterstaat, de zogeheten vakkolingen). Ook de vorm veranderde sterk. Waar vroeger één brede geul lag, ontstonden nu een vloedgeul en twee eb-geulen: de sterk versmalde Zoutkamperlaag (550 meter breed in 2019 tegenover 1.420 meter in 1967) en het niet-betonde Binnenplaatgat onder de kust van Schiermonnikoog. Omdat het Binnenplaatgat een veel rechte route heeft naar het kombergingsgebied onder Schiermonnikoog,

ligt het voor de hand dat deze geul de Zoutkamperlaag in de toekomst grotendeels zal vervangen.

Het Lutjewad en het verschuivende wantij

In Wadvaarders Berichten (najaar 2025) is al geschreven over problemen bij het Lutjewad. Dit gebied maakt deel uit van de oostelijke tak van de Zoutkamperlaag; de zuidelijke tak, richting Lauwerszee, werd in 1969 afgesloten. Een wantij is het ondiepste deel tussen twee zeegaten en vormt morfologisch gezien hun scheidslijn. Na de afsluiting bereikte de getijdegolf via de relatief

grote Zoutkamperlaag het morfologische wantij sneller dan via de Eilanderbalg. Daardoor stroomde water oostwaarts voorbij het oorspronkelijke wantij, richting het hydrodynamische wantij: de zone waar stromingen uit beide zeegaten samenkomen.

De geulen pasten zich geleidelijk aan deze nieuwe situatie aan. Het morfologische wantij schoof op richting het hydrodynamische wantij. In de vakkolingen is dit zichtbaar als een verschuiving van ongeveer 3,5 kilometer naar het oosten tussen 1967 en 1982, ter hoogte van het Lutjewad. Sindsdien vonden nog kleinere verschuivingen plaats, van circa 500 meter. Ondertussen groeide de geul ten zuiden van het Lutjewad, het Vierhuizergat, sterk. De dijk fungeert hier als een geleidingsdam, vergelijkbaar met de Pollendam bij Harlingen. Het Vierhuizergat nam daardoor steeds meer de afwatering van het zuidelijke deel van het wantij over. Dit leidde tot toenemende problemen bij de tonnen LW20 en LW5. Het Lutjewad werd daarmee steeds minder geschikt om het wantij over te steken.

De dijk fungeert als geleidingsdam

Versnelde geulmigratie

Net als bij de buitendelta van het Pinkegat kent ieder zeegat langs de Nederlandse Waddenkust een cyclus van geulmigraties. In deze buitendelta is de balans tussen getij- en golfwerking bepalend.

Kijkend naar de zeegaten met de Noordzee voor ons, geldt overal hetzelfde patroon. De dominante golfrichting komt van linksvoor en duwt zandplaten in de buitendelta naar rechts. De getijdegolf komt eveneens van links, waardoor geulen bij voorkeur schuin naar linksvoor gericht zijn. Door deze

combinatie schuiven geulen en platen langzaam met de klok mee. Gemiddeld bedraagt deze rotatie ongeveer één graad per jaar. Wanneer een geul te ver naar rechts afbuigt, wordt de stroming inefficiënt. De geul snijdt zich dan aan de linkerzijde af, waarna de zandplaat ongehinderd verder naar rechts kan bewegen en aanlandt op de kop van het naastgelegen eiland. Zo verplaatst sediment zich van eiland naar eiland. Door de afsluiting van de Lauwerszee verzwakten de krachten van het getij sterk. Hierdoor nam de rotatiesnelheid van de geulen plotseling toe: circa 10° graden per jaar voor het Plaatgat en zelfs 20° per jaar voor het Westgat. Het gevolg was een uitzonderlijk grote zandaanvoer aan de westzijde van Schiermonnikoog. Daar ontstond een enorme strandhaak van ongeveer 3 bij 3 kilometer (vakloding 1987), met een volume van zo'n 6 miljoen kubieke meter.

Groei van Schiermonnikoog

Om de verdere ontwikkeling goed in beeld te brengen, heb ik de hoogwaterlijnen van alle eilanden en platen tussen de Engelsmanplaat en Rottumeroog ingetekend op een kaart van de website openhistoricalmap.org. Hiervoor zijn satellietbeelden, vaklodingen en historische kaarten uit de periode 1806–2025 gebruikt. Rond 1980 lag de oostpunt van Schiermonnikoog, de Balg, ter hoogte van de huidige EB16 en was het eiland ongeveer 15 kilometer lang. Tussen 1980 en 2024 schoof een zandmassa van circa vijf kilometer lang en 200 meter breed langs de kust naar het oosten. Uiteindelijk landde dit sediment aan op de oostpunt, die daardoor zeer snel groeide: gemiddeld 130 meter per jaar tussen 1984 en 2024. Het eiland werd zo vijf kilometer langer en meet nu ongeveer twintig kilometer.

Het verdwijnen van Simonszand

Deze ontwikkeling bleef niet zonder gevolgen. De Eilanderbalg, de geul die het wad ten oosten van het wantij afwatert, schoof mee naar het oosten.

Daar lag vroeger Simonszand. Tot 1984 verplaatste deze plaat zich vrij regelmatig met ongeveer 32 meter per jaar richting het zuidoosten. Dit patroon was vergelijkbaar met dat van omliggende platen en eilanden. Vanaf 1994 veranderde de situatie echter drastisch, toen de eilandstaart van Schiermonnikoog begon uit te groeien. Simonszand werd steeds verder de Noordzee in geduwd en tegelijkertijd ingeklemd tussen de snel verleggende Eilanderbalg en de oostwaarts bewegende Rottumerplaat en Boschplaat. In 2022 verdwenen de laatste resten van Simonszand in zee.

Vooruitblik

Doordat de Eilanderbalg in korte tijd een langere route moest volgen rond de Balg, begon de geul sterk te meanderen. Sinds 2010 snijdt zij jaarlijks ongeveer 40 meter in de zuidzijde van de Balg. Zolang de geul haar debiet behoudt, is het aannekelijk dat binnen tien jaar een doorbraak plaatsvindt en een nieuw eiland ontstaat. Zo'n ontwikkeling kan het wantij van Schiermonnikoog opnieuw westwaarts verplaatsen, met aanhoudende dynamiek bij het Lutjewad als gevolg. Eén conclusie is echter duidelijk: de afsluiting van de Lauwerszee zal nog vele decennia merkbare invloed hebben op de morfologie van het oostelijke Wad.

Bronnen:

1. Van der Boon, V., and Kooijmans, J.L. 2025. "Avifauna van Het Verdwenen Simonszand." Sovon Vogelonderzoek Nederland.
2. Elias, E. 2025. Morfologische Analyse Centrale Waddenzee.
3. Elias, E., and Oost, A. 2021. Morfologische processen van het Friesche Zeegat.
4. Noordstra, A. 1989. Zandhaak Schiermonnikoog, Volumebepaling. Notitie ANW 89.51. Rijkswaterstaat, directie Friesland.
5. Postma, J.T., and van Parreeren, D. 1982. Onderzoek Naar de Bevaarbaarheid van de Wantijen Engelsmanplaat, Lutjewad En Hornhuizerwad. Nota 82-7. Rijkswaterstaat, directie Groningen.
6. Oost, A.P., and de Haas, H. 1992. Het Friesche Zeegat: Morfologisch-Sedimentologische Veranderingen in de Periode 1970-1987: Een Getijde Inlet Systeem Uit Evenwicht.
7. Van Sijp, D. 1989. Correcties Opgemeten Eb- En vloed volume bij de Omrekening Naar Gemiddeld Getij, in Het Friesche Zeegat. Notitie ANW 89-02. Rijkswaterstaat, directie Friesland.
8. Foto's: Jelle Mes
9. Satellietfoto: Copernicus Sentinel data 2023

Motorschepen

In de Wadvaarders Berichten is tot nu toe weinig aandacht besteed aan Wadvaarders met een motorschip. De reden is simpel: er zijn nooit verhalen of informatieve bijdragen bij de redactie binnengekomen. Hoeveel motorschepen er binnen onze vereniging varen, was onbekend. Reden voor mij om dit te onderzoeken. Van de leden blijkt ruim 10% (circa 340) met een motorschip te varen. Er is een grote verscheidenheid aan typen schepen. Zo wordt er gevaren met vletten, kotters, kruisers, maar ook met barkassen en zelfs sleepboten. Ik heb willekeurig schippers van verschillende typen motorschepen gevraagd hun ervaringen te delen.

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

30

'De Tamme' in de haven van Schiermonnikoog

Jasper en Heleen – motorschip 'De Tamme'

Sinds 2020 zijn wij de trotse eigenaren van dit 14 meter lange motorschip met een DAF 575-motor. Ooit voer het als de 'Marken Express' vanuit Volendam, waarmee dagtoeristen naar Marken werden gebracht. Het is een uniek schip waar we onderweg vaak vragen over krijgen. Het schip is gekocht en verbouwd door mijn oom Tamme. Het stuurhuis is er later opgezet. Na het overlijden van oom Tamme is de boot in ons bezit gekomen. De naam is een eerbetoon aan hem. Vanaf onze vaste ligplaats in Zoutkamp varen we binnen anderhalf uur via het Lauwersmeer naar de Wadden. Zodra

je door de sluis bent, ligt de Waddenzee aan je voeten en kijk je elke keer weer vol verwondering om je heen. Het is met zijn eilanden een bijzonder gebied waar we graag komen. Schiermonnikoog ligt dichtbij en bezoeken we regelmatig.

Met je eigen schip naar de eilanden varen geeft een enorm gevoel van vrijheid. Momenten waarop het lijkt alsof de wereld even helemaal van jou is: rust, ruimte, prachtige luchten en eindeloze vergezichten. Ook droogvallen is elke keer opnieuw een bijzondere ervaring. Zo dicht bij eb en vloed zijn, is eigenlijk niet in woorden te vangen.

Gerrit – barkas 'ms MACLIEN'

Jaren hebben we in een 9 meter Westerdijk zeeschouw gevaren die we van mijn schoonvader hadden overgenomen. Met die schouw hebben we veel op de Waddenzee gescharreld. Ooit zijn we zelfs tot in Denemarken gekomen. Toen de kinderen niet meer meegingen en mijn vrouw het varen met de schouw wat minder leuk begon te vinden, groeide de wens voor meer comfort en gemak. In het najaar van 2007 kochten we daarom een 10 meter motorboot: een barkas. Het Wad-varen hebben we met de barkas voortgezet en komen met doorvaart-hoogte 2,40 (mast plat) en beperkte diepgang in vaargebieden die we met de schouw nooit hebben aangedaan.

Droogvallen? Ook een barkas staat vaak keurig recht op de dooskiel als het water zakt en net als met de schouw zakt de boot soms wel eens naar een minder comfortabele positie. "Dat hoort bij de charme van het wad - wetende dat 't maar tijdelijk is en altijd weer recht komt".

Diomedee

Christiaan – Langenberg cabin cruiser 36 'Diomedee'

Sinds het voorjaar van 2022 varen wij in een Langenberg cabin cruiser 36, gebouwd door Overwijk Yachting. Tijdens het eerste coronajaar besloten we, na ruim twintig jaar, weer te gaan varen. Onze boot hebben we 'Diomedee' gedoopt, naar de Italiaanse camping waar we jarenlang onze vakanties doorbrachten. Onze vaste ligplaats is in Workum.

Onze vorige boot was een zeilboot (Victoire 933), waarmee we vaak het Wad op gingen, vooral naar Vlieland. Het was dus niet de vraag óf we weer zouden gaan, maar wanneer. Dit voorjaar was het zover. We moesten even moed verzamelen en wachten op de juiste omstandigheden in dat ene lange weekend waarin het moest gebeuren.

Wat hebben we genoten! De chaos in de sluis bij Kornwerderzand (ik kan me dat niet herinneren van 25 jaar geleden), het rekenen met de getijden, de ruimte, de rustige golfslag, het ronden van De Richel en de sterke stroming bij Oost-Vlieland. Het voelde meteen weer vertrouwd, al is de haven van Vlieland inmiddels onherkenbaar veranderd. Het smaakt in elk geval naar meer. Nu we nog maar één meter diep steken, willen we ons vaargebied uitbreiden naar de oostelijke eilanden, waar we met de zeilboot niet konden komen.

Pierewaaier

Sieb en Aly – cabin cruiser 'Pierewaaier'

Voorjaar 2024 ruilden we onze stalen vlet in voor de Aquador 32C, die we de naam Pierewaaier hebben gegeven. Het is een fijne Finse cabin cruiser, met wat meer luxe en minder onderhoud dan we gewend waren. Motorisch kan ze veel, maar het liefst varen we rustig met zo'n zes knopen over het Wad. De reis is immers minstens zo mooi als de bestemming.

We varen al jaren vooral naar de Waddeneilanden om te genieten van de rust en de ruimte. Terschelling is favoriet, maar ook de andere eilanden blijven prachtig om te bezoeken. Als we niet onderweg zijn, liggen we in het zoete deel van Lauwersoog.

Onder de Wadvaarders - vooral de zeilers - valt ons schip misschien wat uit de toon, maar ook wij genieten volop van het Wad in al zijn facetten.

*Zie je ons liggen
in een haven,
kom dan gerust even
langs!*

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

31

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

32

*Eén ding wist ik zeker:
het schip moest
kunnen droogvallen*

'Blauwe Reiger' met zus Laura

Erik, trotse eigenaar van de 'Tullis'

Toen ik in 2021 besloot om mijn huis in Lelystad te verkopen en op een schip te gaan wonen, ging ik op zoek naar de perfecte match. Eén ding wist ik zeker: het schip moest kunnen droogvallen. Want in de tien jaren daaraan voorafgaand was ik helemaal verslaafd geraakt aan het bevaren van de Waddenzee en het bezoeken van de Waddeneilanden. Toen nog met mijn 10 meter kimkieler motorsailer 'Gratitude'.

Begin 2022 vond ik het motorschip 'TULLIS' op een website van een Engelse botenmakelaar. Dat bleek een perfecte match. Ik besloot om het schip te kopen en naar Nederland te importeren. Het is een jong schip (bouwjaar 2016) met

voldoende ruimte en comfort om heerlijk op te kunnen wonen, 14,99 meter lang en 4,74 breed, een Vetus/Deutz 6-cylinder turbodieselmotor met een vermogen van 170 pk, een boegschroef, volledige Raymarine-navigatieuitrusting en is gemakkelijk in je eentje te varen. Op het bovendeck is het heerlijk toeven.

De thuishaven is Huizen en de tocht over Markermeer en IJsselmeer is telkens weer een genot om uiteindelijk op de Waddenzee te belanden en één te zijn met de unieke natuur.

Esther – Pieterse vlet 'Blauwe Reiger'

Al zo'n tien jaar vaar ik met een Pieterse vlet, een motorboot met weinig diepgang, doorvaarthoogte en robuuste bouw. Eerst een 850, maar al snel heb ik die ingeruild voor een 1050. Deze heeft meer ruimte, een vast bed en is veel stabiel in wind, stroom en golven. Ideaal voor binnenwateren en de Biesbosch, en een thuishaven in 's-Hertogenbosch.

Hoewel mijn band met de Wadden al vroeg ontstond, kwam het daadwerkelijk bevaren ervan nu pas. Ik breidde mijn vaargebied steeds verder uit en tenslotte durfde ik - in stapjes - de Waddenzee ook aan. Eerst van Kornwerderzand naar Harlingen, toen Harlingen-Terschelling en Harlingen-Texel en tenslotte in de zomer 'eilandhoppen' van Harlingen naar Ameland en richting Borkum. Droogvallen durfde ik nog niet: zou dat wel lukken met mijn Pieterse vlet? Hoe doe je dat eigenlijk? Zo kwam ik bij de vereniging Wadvaarders terecht en bij de droogvaltocht die in september 2025 vanuit Lauwersoog werd georganiseerd. Alle lof voor de gedegen voorbereiding, prettige begeleiding en organisatie! Het werd een fantastische ervaring voor mij en mijn zus Laura met een enthousiaste, gezellige groep.

SK-Nº9

Chris – Speelmanskotter 'SK-Nº9'

Wij varen met enige regelmaat op de Waddenzee. De afgelopen jaren deden we dat met zeilschepen: vijf jaar met een scheldeschouw en daarna enkele jaren met een Dufour 36.

Sinds 2023 varen wij met een Speelmanskotter. De afgelopen twee zomers zijn we onder andere op het Wad geweest. Onze wens is om met dit schip droog te vallen bij de verschillende eilanden. Dit schip leent zich daar uitstekend voor vanwege de kimkielen.

Ons plan is om de komende jaren alle eilanden te bezoeken. Bij voorkeur willen we dit doen via de wantijen, voor zover dat mogelijk is met een diepgang van 1,25 meter.

Droogvallen durfde ik nog niet: zou dat wel lukken? Hoe doe je dat eigenlijk?

'Bald Eagle' in Langeoog

Hylke en Jet – Brandsma vlet 'Bald Eagle'

Na jarenlang te hebben gezeild met ons midzwaard zeiljacht, een Allures 40, op de Wadden en op zee, kochten wij in 2019 een Brandsma Vlet van 12 meter. We waren meteen verliefd op dit mooie schip.

Ons oorspronkelijke plan was om de Europese binnenwateren te gaan bevaren. In het eerste jaar liepen we echter vast in de waterplanten van de Franse kanalen. Dat bracht ons ertoe weer te kiezen voor groter water.

Conclusie

Onze vereniging heeft momenteel ruim 10% motorvaarders. De eigenaren hebben veel gemeen met zeilers: zij zijn trots op hun schip, behoren tot de kalme recreatievaart en genieten van 't Wad in al zijn facetten.

Het ouder worden, meer comfort en gemak zijn drijfveren om voor een motorschip te kiezen. Sommigen doen dit na eerst eigenaar geweest te zijn van een zeilschip. Anderen kozen al direct voor een motorschip.

Inmiddels hebben we met onze vlet de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden bezocht en zijn we via Helgoland en de Eider enkele malen naar Denemarken gevaren.

Dankzij de geringe diepgang van onze vlet (1,05 meter) kunnen we op het Wad uitstekend uit de voeten. Helaas kan onze boot niet rechtop droogvallen. We overwegen daarom de slingerkielen te laten vervangen door kimkielen, zodat dit wel mogelijk wordt. Rechttop droogvallen is een unieke ervaring die we graag ook met dit schip willen meemaken

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

33

Getijden-theater

Je kunt de getijden op de Waddenzee, met de stromingen en droogvallende platen, zien als een theatershow, opgevoerd door de natuur. Maar je kunt ook een theatershow maken, met het getijdengebied als inspiratiebron, opgevoerd door de mens. En dat is precies wat het kersverse lid van de Wadvaarders, Matthijs Lievaart, doet. En niet alleen voor de lol, maar ook met een missie.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

34

Matthijs is opgegroeid op Rozenburg, een eiland tussen Rotterdam en de zee. Ten westen van Rozenburg lag vroeger het natuurgebied de Beer, dat destijds in één adem werd genoemd samen met de Wadden en de Veluwe. De Beer is met de ontwikkeling van het havengebied in de jaren '60 compleet van de kaart geveegd. In die tijd heeft een groot deel van zijn familie met onteigening van land te maken gehad, waardoor zij genoodzaakt werden om ergens anders door de boeren. Dat is onder ander Texel geworden.

Met zijn zeilende ouders heeft hij vele zomers doorgebracht bij de familie op Texel. Daar is Matthijs met name in de Slufter in aanraking gekomen en gefascineerd geraakt door het getij. Maar ook bij Rozenburg stroomt het water twee keer per dag naar binnen, waardoor Matthijs er pas in de bergen achter kwam dat er ook rivieren zijn die maar één kant op stromen.

*Een rivier die maar
één kant
op stroomt..?*

"In mijn middelbareschooltijd, maar vooral ook in mijn studententijd, heb ik veel wedstrijd gezeild. En een aantal keren samen met een vriend naar Engeland gevaren en ook de North Sea Regatta gezeild."

Muzikant en theatermaker

Professioneel heeft Matthijs zich na het conservatorium ontwikkeld als muzikant en theatermaker. Tegenwoordig maakt hij liedjes en een theatervoorstelling over de zee en het getij. "Je kunt zeggen dat ik aanga op alles wat binnen mijn motto 'muziek-natuur-avontuur' valt. Als ik mij tot volwassenen richt gebruik

een juttersproject op de Kwade Hoek, een Waddenachtig gebied op Goeree-Overflakkee dat lijkt op het vroegere de Beer. Inmiddels staan er tientallen jutbakken langs de Nederlandse kust met daarop een bord: "Doe mee, verlos de zee", tevens de titel van het lied van Jutter Thijs. Je kunt gevonden afval in die jutbakken dumpen.

ik mijn eigen naam, maar voor kinderen ben ik Jutter Thijs. Natuur-educatie voor kinderen heb ik hoog staan. Als we zorgen dat kinderen de natuur al op jonge leeftijd waarderen en respecteren, dan investeren we in de toekomst".

Het verhaal van zijn familie, de teloorgang van de Beer, zijn passie voor het getij en de liefde voor de natuur, hebben Matthijs gevormd en ervoor gezorgd hij veel projecten doet die gericht zijn op natuurbehoud en educatie. Zo is hij in 2010 initiatiefnemer geweest van

Matthijs als muzikant bij zijn jutbakken

Toen ik vroeg naar de aanleiding om lid te worden van de Wadvaarders, kwamen er twee mooie verhalen naar boven.

QuickTide

"Ik woon naast een heel oude getijdenbocht, het natuurgebied de Eschpolder (direct naast de Van Brienenoordbrug in Rotterdam, red.), dat bedreigd wordt omdat er plannen zijn om daar een nieuwe brug te bouwen. Samen met andere kunstenaars probeer ik dat

natuurgebied te beschermen en doen we archeologisch onderzoek waarbij ik, getipt door vrienden, QuickTide gebruik om de laagste waterstanden te vinden. Ook voor de ontwikkeling van mijn theatervoorstelling over het getij bestudeer ik met behulp van QuickTide het getij in de Eschpolder. Zodoende kwam ik in aanraking met Nautin en de Wadvaarders.

dan in het onweer op de Drascombe met mijn hoofd op 40cm van de mastvoet te liggen. De bui bleek een waar schouwspel te zijn.

De volgende ochtend besprak ik mijn geplande route met de schipper, Joris. Toen heeft hij me uitgelegd dat er een Erecode bestaat en dat het beter zou zijn een andere keuze te maken met

Het is natuurlijk een gedragscode, maar door de naamgeving plaats je het buiten jezelf en word je gestimuleerd om eraan mee te doen. Je kunt mensen soms beter aanspreken op eer, omdat het ego dan gaat meewerken in plaats van tegenwerken."

Muziek, natuur, avontuur en natuurbescherming komen op een inspirerende manier samen in de persoon van Matthijs. Hij onderkent de klassieke paradox: de natuur niet willen verstoren, maar er wel willen (dus mogen) zijn. Daar ligt een spanningsveld.

"Maar als je er niet mag zijn, dan leidt dat via onbekend, tot onbemind. Dus vaar op het Wad waar dat mag en respecteer de natuur met de Erecode als leidraad."

Heen over het Wad...

De Erecode

Twee jaar geleden voer Matthijs op het Wad naar Juist in een geleende Drascombe. Heen over het Wad en terug over de Noordzee. Vóór vertrek van Juist richting de Engelsmanplaat zag het weerbericht er nog goed uit. "Na een powernap op de plaat ben ik doorgevaren naar de Hon. Aan de horizon zag ik een grote onweersbui ontstaan, die die ochtend nog niet vermeld werd in de weersberichten. Net voordat de batterij van mijn telefoon leeg was, kon ik nog zien dat er zeer zwaar weer op komst was. Ik ben toen naar een ander schip gelopen, een grote platbodem. De mensen waren zeer gastvrij, ik mocht mee-eten, telefoon opladen en ik heb viool voor ze gespeeld, waarna ik het aanbod kreeg om bij hen aan boord te slapen. Daar heb ik toen dankbaar gebruik van gemaakt, dat leek me beter

minder verstoring. Ik was gegrepen door die woordkeuze: 'Erecode', omdat het daarmee geen belerend karakter heeft en je op een prettige manier geïnformeerd wordt over hoe jij kan bijdragen aan het zo min mogelijk verstoren van de natuur.

Ik heb viool voor ze gespeeld

Op de website van Matthijs kun je o.a. doorklikken naar zijn youtube-kanaal.

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

35

THE YACHT YOU
DREAM OF
FOR A PRICE YOU
HOPED FOR

**Maritime
Faserverbundtechnik Haring
GmbH & Co. KG**
Gutenbergstrasse 1
26632 Riepe

Phone: +49 (0)4928 262995-0
info@mfh-emen
mfh-emen.de

PROJEKT WANDERER 45

WANDERER 40 P

WANDERER 36 P

TIDE 36

TIDE 34

NOORDKAPER 31C

NOORDKAPER 31 AZUR

NOORDKAPER 28 C

TIDE 25

JACHTHAVEN

**Marina
Den Oever**

DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE, IJSELMEER EN DE NOORDZEE

Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!

OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING

voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl

LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!

Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:

Grote vlag (70 x 50cm) inclusief verzendkosten: €15,00

Kleine vlag (45 x 35cm) inclusief verzendkosten: €12,50

Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à €2,50 niet berekend.

Bestellen

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74 INGB 0003 9913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

Levertijd

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

De Wadvaarders - het boek

Varen op de Waddenzee is een bijzondere belevenis door het spel van weer en water en de eindeloos mooie natuur. De Waddenzee maakt op iedere zeiler, roeier of motorbootvaarder die door dit gebied zwerft een diepe indruk. Het vraagt wel de nodige nautische vaardigheden om veilig en verantwoord te kunnen varen en overnachten.

De Wadvaarders is een informatief, sfeervol en rijk geïllustreerd boek over belevenissen op het wad, havens en schippers, scheepsuitrusting en natuur, en laat ook zien dat het niet vanzelfsprekend is dat recreatievaarders de Waddenzee kunnen bevaren. Wat was er allemaal nodig om op deze zee te komen tot 'vrij en verantwoord' varen en de vrijheid om er te mogen ankeren en droog te vallen? Addo van Eijk woont aan het wad, is journalist en schrijft veel over de natuur. Rob Leemans was voorzitter van de Vereniging Wadvaarders en vaart al sinds zijn jeugd op de Waddenzee.

Dit boek kost € 24,90 in de boekwinkel of bij bol.com.

Voor leden van de Wadvaarders is er een speciale prijs: € 15,00, plus € 5,00 verzendkosten. Bij verkoop tijdens bijeenkomsten worden de verzendkosten à € 5,00 niet berekend.

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2024

Jaargang 35 nr 119

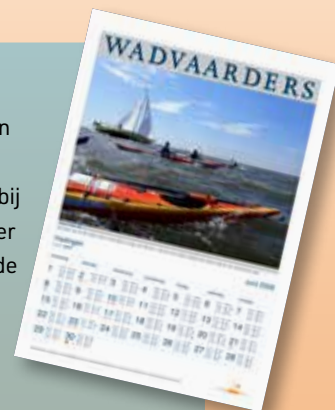
Wad vaarders kalender

**Download van
onze website!**

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde-informatie in één

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omreken tabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.

Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.

**BE
RICHTEN**
Voorjaar
2026

Jaargang 35 nr 119

38

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS

Hans Danel, voorzitter; Michiel Firet, secretaris; Norbert Zonneveld, penningmeester;
Bertien Broekhans, Maarten Copper, Niek Beumer, Jan Cees Kossen en Harry Wagemaker, alg. bestuurslid.
E-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE

Vereniging Wadvaarders
POSTADRES: Postbus 6139, 9702 HC Groningen.
E-mail: ledenadministratie@wadvaarders.nl

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE

Minimaal €28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal €33,- per jaar.
IBAN: NL74 INGB 0003 9913 05 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET

Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl

*foto Jan Ubels
(CC BY_NC_ND 2.0)*

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 3500 exemplaren.

Lees je de Berichten liever digitaal, het blad staat ook op de website, ook de voorgaande nummers

REDACTIE

Lex van Gijssel (coördinatie), Robbert van der Eijk, Wim Blankenstijn,
Noortje van Kempen en Niek Beumer.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING

Wiep.frl grafisch bureau, Wiep van der Meulen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend.
Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur.
Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogel opvliegt, u te dichtbij komt.

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogv in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

WADVAAARDERS

Achterlijker dan dwars

De afsluiters

Toen minister Hans Alders in 1991 ons het droogvallen op vrijwel de hele Waddenzee verbood, wreven wij onze ogen uit. Hij deed maar wat. Mensen moesten weg uit de natuur. Gelukkig ging dankzij inzet van de Wadvaarders de maatregel van tafel. En er kwam een overlegproject tot stand om overheden en natuurbeschermers inzicht te geven in wat wadvaren nu eigenlijk inhoudt. Het project heette 'Pact van Rede'.

Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten deden mee en ook een ambtelijke delegatie van het ministerie van Natuur. Maar natuurlijk ook de Wadvaarders. De feiten werden uitgewisseld, de messen verdwenen van tafel, er bleek veel mogelijk om samen te werken. In 2010 startte als vervolg hierop het Actieplan Vaarrecreatie. De resul-

Zijn we iets opgeschoten?

Met de kennis van nu kijken we terug naar het verleden. We vergelijken verleden met heden en belichten daarbij verschillen en overeenkomsten.

taten in 2018 waren indrukwekkend. De mening dat wij nauwelijks verstoren begon gedeeld te worden. En we leveren praktijkkennis over het Wad. Echter, nodeloos afgesloten gebieden zijn nog steeds niet opengesteld. Dat werd ons als beloning in 2010 wel beloofd.

Nu is het 2026 en willen de Wadvaarders starten met een nieuw Pact van Rede. Want wat blijkt? Zonder dat Nederland dit merkt, zonder dat ervoor gestemd is, zijn er weer maatregelen in aantocht die opnieuw zeggen: de mens moet weg uit de natuur. En dus dreigt het weer: maatregelen zonder kennis van de praktijk. Voor je het weet wordt droogvallen verboden. Hardliners willen zelfs hele gebieden voor de vaarrecreatie afsluiten. "Echt waar? Ja!".

Dus begint alles weer opnieuw? Wadvaarders menen van niet. Want nieuwe generaties ambtenaren op ministeries en bij Natuurbeschermers hebben het bovenstaande weliswaar niet allemaal meegemaakt. Maar deze mensen zijn hopelijk wel nieuwsgierig naar wie wij zijn en wat wij doen. Niet zomaar wat doen zoals de afsluiters van 1991. Daarvoor is een nieuw Pact van Rede 3.0 bedoeld.

Benieuwd of we snel kunnen beginnen.

